

NOWY

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Sobota, dnia 20 grudnia 1913 r.

Redakcja i administracja „Now. Kurjera. Łódzkiego“ mieści się w lokalu przy ul. Zachodniej № 37.

Interesowani do redakcji, zgłaszać się mogą do 12 do 3 po południu i od 6 do 7 wiecz.

Administracja otwarta od 8 rano do 7 wiecz.

Adres telegraficzny „Łódź Kurjer“

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca,

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, miesięcznie

Za odnośnienie do domu lub przesyłkę pocztową dolicza się 20 kop. miesięcznie.

Za przesyłkę zagranicę dolicza się 60 k. miesięcznie

Zmiana adresu 20 kop.

Telefon № 253.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 50 kop. za wiersz lub jego miejsce, nadesłane 50 kop., nekrologi i reklamy 15 kop., ogłoszenia zwyczajne 10 kop., Drobne ogłoszenia 1½ kop. za wyraz

Ogłoszenia zamiejscowe: I strona 50 kop. reklamy po 20 kop., zwyczaj. 12 k. za wiersz lub jego miejsce, w tekście 75 kop.

administracja **wypłacać nie będzie.**

Agentury: w Łodzi Biuro ogłoszeń „Promień“, Piotrkowska 81; w Pabjanicach A. Wadzyński, Zamkowa 23; w Zgierzu: Nowy Rynek, kiosk Aleksandra Lacha
WYŁĄCZNE PRAWO przyjmowania ogłoszeń w Rosji, za granicą i w Król. Polskiem, oprócz Łodzi i okolicy, oddane jest Domowi Handl. L. i E. Metz i S-ka

NADESŁANE.

Dom Louis Roederer Reims

pragnąc utrzymać na wysokości nieporównany gatunek swoich win, jest zmuszony, z powodu powtarzającego się w ostatnich latach słabego winobrania podwyższyć cenę za wszystkie marki o Frs. 1.50 za 1¹/₁ lub 2²/₂ butelki, począwszy od 1 Stycznia 1914 r.

Endler & Messing

W WARSZAWIE.

Reprezentanci na Król. Polskie Litwę, Wołyń i Połudn. Zach. gubernie.

Mentona

RIWIERA FRANCUSKA

Słońce, Kwiaty, Błękit.

można mieć za godzin 50.

Casino Municipal — Golf links Tennis-Club.

Liczne miejsca przechadzek. Rozrywki wielkoświatowe.

10 minut drogi od Monte-Carlo.

Bliższych wiadomości i objaśnień udziela Comité de Publicité et d'Initiative.

Teatr Polski

Cegielińska 63
(DRAMAT I KOMEDJA).Dziś
wiecz.**SIOSTRA HELENA**Jutro
po poł.**SIOSTRA HELENA**Jutro
wieczór**ORLE**

Opera i Operetka

Łódzka

ul. Konstantynowska № 16.

Dziś
wiecz.**EWA**Jutro
po poł.**Manewry Jesienne**Jutro
wiecz.**Czar Walca****MENTONA**

Sanatorjum „GORBIO“. Najpiękniejsza i najzdrowsza miejscowość na francuskiej Riwierze. Chorzych na gruźlicę nie przyjmują. Prospekty wysyła na żądanie.
 Starszy lekarz **Dr. Berman**

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ**LEONHARDTA**

artykułów sztuk
i resztek z fabryki
r1809-9

hurtowo i detalicznie.
Handlującym rabat.

Edmund Wasilewski. Łódź, Kątna 36.

Grand-Hotel, Łódź.

Sprzedaż delikatesów, ryb, mięsa, drobiu, ciast, lodów, do domów po cenach umiarkowanych. Usługa punktualna.

Telefon 25-01.

Telefon 25-01.

NICEA
37, Promenade des Anglais
Hôtel Negresco

Dyrekcja: H. Negresco
Casino Municipal de Nice.
300 pokoi. 300 łazienek.
Telefon w każdym pokoju.
Najpiękniejsze Apartamenty w świecie. Kuchnia powszechnie znana z dobroci. 10r

CENY UMIARKOWANE.

Laboratorium
chemiczno-bakterjologiczne
Magistra N. Schatza.

Piotrkowska 37. Analizy lekarskie: mocz, płwocin, krwi i t. d. Analizy chemiczno-techniczne, wody, mydła, tłuszczów i t. d. Badania krwi na syfilis. 1279—50

Warszawskie Zowarzystwo Akcyjne Handlu Towarami Aptecznymi,

dawniej

Zjednoczeni Aptekarze
„LUDWIG SPIESS I SYN”
PIOTRKOWSKA 107.

Poleca nowe gatunki perfum i kosmetyków firm krajowych i zagranicznych jak: Coty, Schwarzhohse, Houbigant, Gellé Frères, Gabilla, D'orsay, Jones Delleirer, Silka Eusier. 1916—3

Najtańszy
i Najlepszy
Podarek
Gwiazdkowy

to książki w księgarni
GEBETHNERA i WOLFFA.

w Łodzi ul. Piotrkowska № 87.

Rząd i Duma.

Niedawno minister spraw wewnętrznych, Maklakow, przyrzawszy się działalności październikowców w dumskiej komisji prasowej, wyraził swoje kompletne zadowolenie z powodu tej ich działalności i przyszedł do przekonania, że z październikowcami rząd może pracować.

Obecnie analogiczną oceną frakcji parlamentarnej związku październikowców wypowiedział prezes rady ministrów, Kokowcow, który również pokłada nadzieję w możliwości utworzenia w Dumie państwowej większości, z którą „rząd będzie mógł pracować” i że do takowej wejdą październikowcy.

Przyjęte niedawno przez konferencję związku październikowców uchwały bynajmniej nie przejmują trwogą premiera rosyjskiego, chociaż te uchwały zawierały groźby pod adresem rządu w rodzaju odrzucenia kredytów i zapowiedź przedsięwzięcia innych, jeszcze silniejszych środków.

Kokowcow jest zbyt doświadczonym politykiem, ażeby należycie ocenić opozycyjność październikowców, a prócz tego rozporządza danymi nie mniej przekonującymi, niż praca październikowców w komisji prasowej, która tak zachwyciła ministra Maklakowa.

Zjazd niedawny październikowców i uchwały powzięte na nim, jak się okazuje wcale nie obowiązują posłów należących do tego stronnictwa zasiadających w Dumie, gdyż frakcja ta wręcz orzekła, iż „w przyszłości będzie kroczyć zdawną utartą drogą”.

Przeto, wszystkie dowodzenia o przesunięciu się październikowców na lewo pod względem politycznym są tylko czechem gadaniem. Październikowcy będą nadal uprawiać starą i wygodną taktykę, którą można nazwać jak się komu żywnie podoba, lecz tylko nie opozycyjną. Ta cała taktyka polega na gotowości usługiwania i słuchania się rządu. Rząd ze swej strony w osobie Maklakowa i Kokowcowa pochwała październikowców i również zdradza chęć pracowania wspólnie z nimi.

Nie obeszło się oczywiście bez swatów w osobie tak zwanych lewych nacjonalistów, którzy postawili sobie za cel zbliżenie październikowców z ministerjum i utworzenie w Dumie państwowej większości, opierającej się na „prawem centrum” i podtrzymującej politykę ministerjum.

Zadanie to w obecnych warunkach zdawałoby się wcale nie jest trudne do rozwiązania. Ponieważ kawaler-ministerjum i panna-październikowcy, według ich słów lgną wzajemnie do siebie, więc swaci właściwie nie mają co do roboty.

W rzeczywistości okazuje się jednakże coś innego i próbę stworzenia „prawego centrum” w Dumie jak dotąd nie uwieńczyło powodzenia. Takie centrum dotąd jeszcze pozostaje w sferze przypuszczeń i możliwości i nic nie wskazuje na to że się wkrótce urzeczywistni! Lecz nie trudną jest rzeczą zrozumieć skąd to bierze swój początek. W związku między rządem, a projektowaną większością Dumy, cała inicjatywa, cała czynność może spoczywać tylko w rękach rządu.

Stronnictwa, które mogą skompletować prawe centrum: październikowcy, centrowcy, lewicowi nacjonalisci, — nie mając własnych programów, pozbawione są jakiegokolwiek bądź indywidualności.

Ta szara, bezosobowa masa, zdolna jest posłusznie iść w ślad za ministerjum i popierać wszystkie jego zamiary i przedsięwzięcia, lecz niezdolna jest do prowadzenia samodzielnej polityki.

Ministerjum właściwie nie potrzebuje prowadzić układów z temi stronnictwami, lub zastosowywać się do nich, dlatego, że życzeniem ich jest tylko niewolniczo iść w ślady ministerjum i program ministerjalny, na czem by on nie polegał i i co by tylko w sobie nie zawierał, co ipso staje się ich własnym programem.

Więc ministerjum dla swej pracy prawodawczej ma zabezpieczoną pewną większość w Dumie czwartego powołania, a jeżeli kursują pogłoski o tem, w jaki sposób stworzyć tę pracę, i w jaki sposób uczynić trwałą zgodę między Dumą, a ministerjum, wyłącznie to tylko dlatego, że ministerjum samo nie posiada żadnego programu. Partje w Dumie z całą siłą dążą do tego by zbliżyć się do ministerjum, a ministerjum, płynące bez steru i bez żagli, samo szuka, na kim można byłoby się oprzeć, i oczywiście, samo nie może być niczym podporą.

Partje w Dumie zdecydowane są powiedzieć Kokowcowowi: przyjdź i rządź nami, lecz prezes rady ministrów, nie może powiedzieć co z tego rządzenia wyniknie. Poprowadzi on postów po jakiejś jednej drodze, a nagle i nieoczekiwanie zjawi się ktoś w rodzaju Stiszyńskiego, i zmusi do zwrócenia na inną drogę, jak to miało miejsce ze sprawą języka polskiego dla naszego samorządu.

Ministerjum samo żyje z dnia na dzień, i nie wie dzisiaj, co z nim będzie jutro. Przypadkowo wnosi ministerjum do Dumy projekty praw, a wkrótce w najbliższy na świecie sposób zabiera je z powrotem i chętnie wyrzeka się właściwej ich treści.

Przecież ograniczenie dozoru rządowego nad działalnością zarządów miejskich w Królestwie Polskiem chociaż w sposób prawny zostało wiążące do pierwotnego projektu opracowanego przez Stołypina, lecz, pomimo to, w Radzie państwa ministerjum w najwyczerpiwszy na świecie sposób cofnęło te ograniczenia.

Wobec takiego rodzaju traktowania pracy nie może być nawet mowy o jakimkolwiek bądź programie rządowym, i wspólna praca Dumy z ministerjum jest możliwą tylko w sferze drobiazgów prawodawczych.

Dwaj kulawi złączywszy się razem nie mogą stapać jak ludzie zdrowi, więc również i przymierze jednako bezsilnych ministerjum i centrum prawego Dumy nie zdolne jest ożywić i po prawie pracy prawodawczej.

Z. R.—102.

Dzisiejszy numer składa się z 16 kolumn.

KALENDARZYK.

Sobota, 20 grudnia 1913 r.
Dziś: Teofila i Zenona Mm.
Jutro: Tomasza Apost.

Sensacyjne rewelacje.

W „Kurjerze poznańskim” czytamy:

Redaktor „Dziennika berlińskiego”, p. Franciszek Krysiak, znalazł się zbiegiem okoliczności w tem szczęśliwym położeniu, że może opublikować wielki zbiór tajnych dokumentów centrali berlińskiej „Ostmarkenvereinu”. Dokumenty te do dotychczas przedewszystkiem dwóch spraw: stosunku „Ostmarkenvereinu” do tułajczego społeczeństwa polskiego i do rządu pruskiego, wykazują zależność urzędowej polityki przeciw-polskiej od zamiarów i działań hakatystów — dotyczą powtóre stosunku „Ostmarkenvereinu” do rusinów, wykazując, że są całkowicie narzędziem rolniczem w ręku hakatystów i robią obroty polityczne w Galicji i w Wiedniu ściśle według marszrutu berlińskiego.

„To nie gołosłowne twierdzenie czy nasze, czy p. Fr. Krysiaka, to prawda, przemawiająca niezbicie z dokumentów centrali „Ostmarkenvereinu”.

Druk wielkiej publikacji p. Krysiaka rozpocznie „Kurjer poznański” w tych dniach. Publikacja zawierać będzie dokumenty w oryginalnie niemieckim (przynajmniej ważniejsze), oraz w tłumaczeniu polskim; około dwudziestu zaś dokumentów, nader charakterystycznych, w ilustracjach według fotografii.

Nadmieniamy zarazem, że wydawnictwo p. Krysiaka zjawi się także w niemieckim książkowym wydaniu.

Teodor Rygier.

(Wspomnienie pośmiertne).

Pod niebem Italji, w pracowni, z której wyszedł szereg arcydzieł, budzących podziw w świecie całym, zmarł jeden z największych polskich mistrzów dłuta, Teodor Rygier. Nie

w kolosalnych rozmiarach monumentach lub posągach wielkości jego się zaznaczyła, — bo prócz krakowskiego „Mickiewicza”, żadne więcej tego rodzaju dzieło z pod dłuta jego nie wyszło, — ale z drobnych techna- lent. Toć jego niewielka statuetka „Kopernika” przez ogół artystów uznana została za najpiękniejsze dzieło rzeźbiarstwa polskiego.

Niestety, przeważna część utworów Rygiera na zamówienie obcych i dla obcych została wykonana, stąd też mnóstwo dzieł jego zdobi gmachy, cmentarze, świątynie, zbiory cudzoziemskie. Nieliczni tylko z polaków znają te dzieła i to nie wszystkie. Przed dwoma laty część ich zebrano na wystawie jubileuszowej, urządzonej w Warszawie, ale i ta wystawa nie dała jeszcze całokształtu twórczości Rygiera.

Teodor Rygier urodził się w Warszawie w r. 1845-ym. Po ukończeniu szkoły sztuk pięknych w Warszawie, gdzie przez lat pięć otrzymywał pierwsze nagrody, jako młodzieniec 22-letni porwany chwilowo wirum wypadków politycznych, wyjechał następnie za granicę, gdzie przez lat kilka kształcił się w najpierwszych środowiskach sztuki, w akademiach: drezdeńskiej, wiedeńskiej, berlińskiej, monachijskiej i paryskiej. Już w tym czasie spotykał go liczne odznaczenia. W r. 1867-ym przyjęto jego „Madonnę”, naturalnej wielkości do „salonu” paryskiego.

Teśknota za krajem przywiodła go do Warszawy. Krótko jednak pozostał w mieście rodzinnem. W r. 1873-im wraz z małżonką wyjechał do Florencji, a następnie osiedlił się na stałe w Rzymie. Tam była jego siedziba. Tam w jego pracowni niedługo z młodszymi talentami znajdował cenne rady i wskazówki; tam w jego salonie polacy stale lub chwilowo zamieszkałi w „wiecznym mieście” spotykali się zawsze z życzliwym przyjęciem, z sercem, prawdziwie polskim. Do kraju przyjeżdżał niemal corocznie, aby — jak mawiał za dotknięciem ziemi rodzinnej nowych sił nabierać. A siły miał olbrzymia. Dzięki nim znosił lekko największy z ciężarów: brzemię podszerego wieku. W 70-ym roku życia z młodzieńczą werwą tworzył dzieła sztuki i ani na chwilę od pracy się nie odrywał.

Nie podobna tu wliczyć znaczniejszych prac Rygiera. Wszystkie one techną życiem, oryginalnością i wielką siłą talentu.

Nie tylko artystą wielkim był Teodor Rygier, ale i dobrym obywatelem swojego kraju i narodu. Mi-

łość ojczyzny kierowała całym jego życiem. I jednemu mu też serca wszystkich, co z nim bliższą lub dalszą mieli styczność. M.

Działalność i byt Stow. Łódzkich.

Polskie Tow. badań nad dziećmi.

Do rzędu jednych z najmłodszych instytucji oświatowych w Łodzi, zaliczyć należy „Polskie Tow. badań nad dziećmi”, które, projektowane oddawna, powstało 11 lutego 1912 r.

Według ustawy, Tow. ma na celu: 1) badanie fizycznego i umysłowego rozwoju dzieci dla ugruntowania podstaw psychologii i fizjologii wieku dziecięcego i młodzieńczego i 2) rozpowszechnianie wiedzy z tej dziedziny wśród wychowawców i nauczycieli.

Dla osiągnięcia wyżej wyłożonych celów Tow.: 1) urządza posiedzenia naukowe swoich członków, 2) dokonywa badań eksperymentalnych w odpowiednio urządzonej laboratorjum, 3) układa i rozpowszechnia kwestionariusze, 4) dokonywa badań nad dziećmi w zakładach naukowych i urządza odczyty popularne z psychologii dla szerszej publiczności, 5) wydaje własne prace i 6) urządza pokazy i wystawy zbieranego przez siebie materiału.

Łódzki oddział Tow. urządzał przedewszystkiem systematyczne wykłady, posiedzenia naukowe i odczyty; posiada nadto bibliotekę i czytelnię; przeprowadził ankietę o kłamstwie u dzieci i projektuje na rok przyszły otwarcie w Łodzi wystawy p. n. „Dziecko”.

Sprawozdanie nasze obejmuje działalność Tow. do grudnia r. b.

Wykłady systematyczne, urządzone raz na tydzień dla członków, odbywały się od połowy października 1912 r. do połowy maja 1913 i od początków listopada tegoż roku. Wykłady te, z zakresu psychologii pedagogicznej, prowadziła p. F. Baumgartenówna. Uczęszczają na nie przeważnie osoby ze sfer nauczycielskich dla uzupełnienia swego wykształcenia fachowego; stale korzysta z nich od 15 do 20 osób.

Posiedzenia naukowe połączone są z zebraniem miesięcznymi członków; wygłaszane są na nich referaty, po których następuje dyskusja.

Referatów takich wygłoszono w 1912—3, w 1913 — 4; razem więc 7. Bywało na nich od 12 do 36 osób.

Odczytów publicznych odbyło się

w r. 1912—4, w 1913—5; razem zatem 9. Frekwencja była różna, zależnie od prelegentów; najmniejsze audytorjum składało się z 60 osób, największe — z 400.

Biblioteka, istniejąca przy lokalu Tow., którą słusznie szczeni się stowarzyszenie, liczyła przy założeniu 52 książki. Obecnie księgozbiór powiększył się w dwunásób. Biblioteka posiada dzieła specjalne wielkiej wartości, w kilku językach. W roku 1913 wypożyczono 100 książek; z biblioteki korzystało stale 35 osób, na każdą z nich przypadają zatem rocznie 3 przeczytane książki.

Czytelnia pism prenumeruje pięć pism naukowych z pedagogii i psychologii pedagogicznej, w czterech językach. Zaznaczyć należy, że frekwencja czytelników jest stosunkowo mała.

Członkowie Tow. rekrutują się przeważnie ze sfer nauczycielskich; w 1912 r. Tow. posiadało 90 członków, obecnie zaś przeszło 100.

Dodajmy jeszcze, że w liczbie członków Tow. poważną przewagę mają kobiety.

Budżet Tow. sięga 400 rb.

Krząta się ono w obecnej chwili około otwarcia we wrześniu roku przyszłego, wspólnie z „Kropką mleka”, wystawą p. n. „Dziecko”, która będzie miała za cel przedstawić fizyczny i umysłowy rozwój dziecka za pomocą różnych eksponatów, fotografii, tablic, preparatów, modeli itp.

Wystawa ta, obliczona na większą skalę, a zatem wymagająca dłuższej pracy przedwstępnej i organizacyjnej, posiadać będzie materiał ściśle krajowy; wezmą w niej udział wszystkie trzy zabory.

Punkt pierwszy ustawy Tow. głosi, że celem jego jest „badanie fizycznego i umysłowego rozwoju dzieci, dla ugruntowania podstaw psychologii i fizjologii”; punkt ten nie został w takim zakresie urzeczywistniony z powodu braku w Łodzi ludzi fachowo wykształconych, znających naukowe metody badań nad dziećmi.

Zdolano jednak przeprowadzić ankietę w sprawie kłamstw u dzieci w wieku od lat 7 do 15, w łódzkich żeńskich szkołach polskich.

Od stycznia ankietę powyższą, będącą pierwszą pracą pedagogiczną nad dziećmi łódzkimi, prowadzona będzie w szkołach męskich.

Dopiero po całkowitem ukończeniu ankiety, rezultaty jej będą podane do wiadomości publicznej.

Ankietę prowadzi dr. fil. p. Franciszka Baumgartenówna, chlubnie znana na polu pedagogicznym ze swych

OKRUCHY TYGODNIOWE.

Łódź przed świętami. — Dlaczego wystawy łódzkie nie byszczą zbyt jaskrawo. — Trudna matematyka. Lektura naszej inteligencji. — Co się daje, a co się powinno dawać na podarki gwiazdkowe.

Gdyby nie kalendarz, wskazujący wyraźnie datę 20 grudnia, i gdyby nie ogłoszenia w dziennikach, zapowiadające z powodu gwiazdki wyprzedzą święteczną resztek, krawatów, gumowych wyrobów higienicznych, otoman, lalek i t. p. po cenach o 20 — 50 proc. niższych, nie by przybyszowi, wędrującemu po ulicach Łodzi nie wskazywało, że znajdujemy się w końcu tygodnia przedświątecznego i całą siłą pary dążymy do spożywania ryb, zapalania choinek, łamania opłatka, jednym słowem, do pograżenia się w szpruclu ciepła rodzinnego.

Na ulicach nie widać potoków światła, wylających się z wystaw sklepowych na dziurawe chodniki łódzkie; nie widać rojów dzieciarni, z rozdzielionymi buziąmi, wygałuszonymi oczami, rozpalonymi policzkami przyglądającej się i głośno swój podziw wyrażającej nad różnymi okrętami, aeroplanami, kolejami i innymi cudami, poruszającymi już to parą, już to modniejszą elektrycznością, a wystawionymi w oknach, — ku wprowadzeniu na pokuszenie kochających rodziców.

Nie przypuszczamy, ażeby właś-

ciele sklepów łódzkich byli zasadniczymi przeciwnikami wszelkiego zdobnictwa; przecież składają oni do wody zamilowania sztuki, zapelniając teatr, rozchwytiując w lot wszelkie wystawione obrazy, nabywając luksusowe wydawnictwa, a w czasie wycieczki zagranicznej przebywając przeważnie w galeriach i muzeach.

Jestem przekonany, że jeżeli nie dekorują oni zbyt jaskrawo, zbyt prowokacyjnie swych wystaw, to kierują się przytem rozsądkiem i rozważą.

Zdają oni sobie dobrze sprawę z tego, że w żadnym innym na świecie mieście przeciwieństwa społeczne nie są tak ostro, tak rażąco zarysowane, jak w tem naszym, Łodzi — mieście; trudno wyobrazić sobie większą nędzę ludności pracującej obok równie barbarzyńskiego, nieomal azjatyckiego zbytku pracobiorców.

Poco więc dziatwie nędzarzy naocznie demonstrować różne dziwy, wymyślności i przepychy przeznaczone dla szczęśliwszych rówieśników, a dla nich samych nieosiągalne?

Poco w ten sposób drażnić drżniące apetyty, ukryte zawiści i przyczyniać się do zaostrzenia waśni społecznej?

Następnie, urządzenie bajecznych wystaw przedświątecznych pochłania znaczne koszty, a więcej niż wątpliwa czy się choć w części one opłaca.

Przecież najzamożniejsza część ludności pp. fabrykancki, są zwyczajni wszystkie swe zapotrzebowania zaspakajają w pobliskim Berlinie, w najgorszym razie we Wrocławiu, z

którym ich łączą tysiączne nici; tam się okupują i zostają posiadzicielami dóbr rycerskich, lub baronami, tam nabywają 5-o i 7-o pałkowe korony od różnych gołych książątek Rzeszy, tam wydają swe córki za ciętych (schneidig) i szykownych lejtnantów; tam się wreszcie loczą i bardzo często przenoszą się do Walhalli.

Jeżeli na przyjęcie wysokiego dygnitarza państwowego można było sprowadzić cały obiad z zastawą wprost z hotelu „Adelon” w Berlinie, jak to uczyniła firma L., to oczywiście, że jeszcze łatwiej wszelkie podarunki gwiazdkowe, zabawki dla dzieci i t. p., sprowadzić z Berlina, tam jest przynajmniej wielki wybór, no i niewybredny smak, oraz specyficzny niewymyślny dowcip: można np. sąsiadowi przy stole niepostrzeżenie wrzucić do zupy gumowego karalucha, poczęstować go cygarem z papier-maché, ofiarować mu na pamiątkę kufel, z którego przy picciu cała zawartość od razu wylewa się na ubranie i t. p.

W naszym barbarzyńskim kraju przemysł dotychczas podobnych dowcipnych artykułów nie umie jeszcze wytwarzać.

Pomimo braku cech zewnętrznych okresu przedświątecznego, wszyscy jednak łodzianie, zwłaszcza ci obarczeni rodziną, okres ten przeżywają i dobrze sobie z niego zdają sprawę. Cała armia pracowników biurowych gubi się zawczasu w domysłach co do wysokości oczekiwanej gratyfikacji świętecznej, stara się wypośrodkować ją na podstawie rozmaitych konjunktur handlowo-przemysłowych, oraz z bacznej obserwa-

cji miny szefów. Mniej rozważni zawczasu tę gwiazdkę dyskontują. Ojcowie rodzin zabawiają się w rozwiązywanie rozmaitych zadań arytmetycznych, nieprzewidzianych nawet przez tak wymyślny i pełny wyobraźni „Zadacznik”, jak ten Jewtuszewskiego.

W tym słynnym podręczniku znajdujemy np. rozwiązanie zadań takich: jeżeli 8^{1/2} konia zjada w ciągu 7 godzin 15 minut 80^{1/2} sekund 2 pudy 35 funtów i 89 zołotników kawioru, ile kawioru zjedzą konie szwadronu w liczbie 211^{1/2}, w ciągu roku przestępnego? Natomiast nie znajdujemy nigdzie zadania brzmiącego: jak ma pracownik biurowy pobierający 100 rb. miesięcznie rozporządzić swą pensją, ażeby zapłacić 85 rubli komornego, wyżyć się przez cały grudzień (31 dni), a na gwiazdkę sprawić swej połowicy ciepłe okrycie zimowe, a swej sześciogłowej konsolacji nowe obuwie, chociażby w „Konkurencji”, a którego domagają się demonstracyjnie palce od nóg, o ile braki nie są przeczornie zamazane atramentem. Przy rozwiązywaniu takich zadań wypadnie uciec się do teorii wielkości urojonych, lecz ona nie wchodzi w zakres wykształcenia przeciętnego pracownika handlowego, i dla tego zadanie to pozostaje nierozwiązalnym.

Istnieją jednakże nieliczni szczęśliwi wybrańcy losu, którzy na święta są w stanie obdarować nie tylko rodzinę własną, ale nawet rodzinę przyjaciela, zwłaszcza o ile wchodzi on w skład jej trójki. Ale i ci nie są w tym czasie wolni od kłopotu; depczą po miękkim dywanie gabinetu, roz-

prac w tej dziedzinie, aczkolwiek zajęły się nią miała specjalnie utworzona „sekcja badania charakteru dziecka”, założona z inicjatywy p. H. Miklaszewskiej.

Nadto przedstawicielka oddziału łódzkiego bierze udział w pracach komisji do utworzenia „Dzienniczka psychologicznego dziecka”, który ma na celu ustalenie jego zdolności umysłowych, sprawności jego zmysłów, słowem wszechstronnego zbadania dziecka.

Dzienniczek ów będzie wydrukowanym i rozpowszechnianym spisem doświadczeń, które wychowawcy i kierownicy szkół przeprowadzać będą nad dziećmi.

Cały ten materiał będzie później opracowany i nasunie ministerstwo cennych wniosków i spostrzeżeń.

Do składu powyższej komisji wchodzi, oprócz dr. F. Baumgartenówny, wybitni psychologowie, pedagodzy i psychiatry polscy: p.p. Aniela Szybcówna, dr. Tadeusz Jaroszyński, dr. Władysław Sterling, dr. Segal, Władysław Dawid i inni.

Polskie Tow. badań nad dziećmi istnieje tylko w Warszawie i Łodzi; w innych miastach polskich istnieją li tylko luźne kółka pedagogiczne.

Na gruncie łódzkim, wśród poważnej liczby stowarzyszeń, zaledwie kilka posiada cele naukowe.

Dlatego też pewnie społeczeństwo miejscowe nie zdaje sobie dokładnie sprawy z celów i zadań Tow.

Brak również ludzi fachowo-uzdolnionych, mogących z pożytkiem dla Tow. pracować.

Z tego powodu działalność Tow. nie odpowiada wielkości zakresu określonego przez Zarząd planów. Są to dopiero początki.

Nie da się jednak zaprzeczyć, że Tow. prowadzi akcję żywą i składną.

Najlepszym jednak dowodem potrzeby Tow. służyć może naprz. fakt liczne zgłaszania się do Tow. matek z prośbą o udzielenie im rad w sprawie wychowania dzieci. Wobec znacznej ich liczby, powstał w łonie Tow. projekt założenia specjalnego biura porad dla matek.

Projekt ten będzie urzeczywistniony, o ile grupa osób, pracująca w Tow., powiększy się odpowiednio.

Z pośród niej wymienić przede wszystkim należy duszę całego Tow., p. Franciszkę Baumgartenówną oraz pp. dr. B. Handelsmana (prezesa), dr. T. Mogilnickiego i Jadwigę Zawadzka.

Reasumując wszystko wyżej powiedziane, dochodzimy do wniosku, że „Polskie Tow. badań nad dziećmi”, mimo niepomysłnych warunków miejscowych, rozwija się normalnie

i jest instytucją ze wszelkich miar pożyteczną i godną większej uwagi z naszej strony.

J. B.

Resursy dla wiecznych chłopców.

Otrzymałmy w swoim czasie od centralnego zarządu broszurę „Kluby chłopców w Sztokholmie”, z gorącą odezwą do całego społeczeństwa o materialne poparcie tego rodzaju instytucji, którą zamierzano inicjować sekcja społeczna zamieszkanego Tow. kultury dla Warszawy.

Broszura jest, zresztą, tłumaczeniem na język polski z pracy Orłowskiego w języku szwedzkim, ale w zupełności odpowiada celowi.

Samo przez się, że wprost wielkiej doniosłości ta myśl, powinna znajdować i w nas szereg zwolenników. A to tym bardziej, że sama kwestja resursu tego typu, była w naszych stosunkach prasowych, po raz pierwszy przez nas poruszona, w specjalnej naszej pracy, drukowanej w „Kurierze Lubelskim” jeszcze w roku 1908 i właśnie praca ta skłoniła autora omawianej broszury do specjalnego opracowania przedmiotu.

Ponadto, piszący te słowa przygotował w swoim czasie projekt ustawy dla tego rodzaju Resursy w Lublinie, lecz ustawa ta, z tych i innych względów, nie dała się wówczas wprowadzić w życie.

Teraz, wobec zmiany warunków, zjawia się możliwość realizacji tamtych zamiarów i rzezoną ustawę, w zmienionej ponownie formie, składamy wkrótce do zatwierdzenia władz piotrkowskiej gub.

Nie uprzedzając więc wypadków, t. j. nie przesadzając losów ustawy, pozostawiamy do bliższego omówienia sprawę we właściwym czasie. Nadmieniamy tylko, że jak przykład Szwecji i Ameryki, tak i własne wnioski, stanowczo skłaniają nas do wypowiedzenia, że punktem wyjścia reformy wychowania mas ludności miejskiej mogą i muszą być tylko owe, tak upragnione przez nas dla kraju Resursy dla chłopców—a wślad i dziewczyn, t. j. podrostków, rozpoczynających życie pracy w fatalnych warunkach życia miejskiego.

Eug. Sokolowski.

Czas odnowić prenumeratę.

myślając jak w tym roku kogo obdarzyć, ażeby się nie powtórzyć. Istnieje wprawdzie pod tym względem pewien ustalony szablon: dziecko młodsze otrzymuje zabawki; młodzież w wieku dojrzalym dostaje zwykle książki dla młodzieży w wieku dojrzalszym; panom daje się papierosnice, cygarniczki, zapalniczki automatyczne, breloki; panom wreszcie — perłomy, nadobną papeterię, można i breloki, byle niebyły kosztowne. (Bizuterję można otarować tylko pouinnie w cztery oczy). Z biegiem lat repertuar ten jednak się wyczerpuje i wtedy nowy pomysł rodzi się nieraz bardzo trudno, przyprowadzając otarodawcę o wiele wysiłków umysłowych.

A jednak wybór ten niebyłby tak trudnym, gdyby, jak to słusznie zauważył niedawno felietonista „Kurjera Porannego”, nieistniał nieusprawiedliwiony zwyczaj obdarzania książkami li tylko młodzieży. Pomnam tu, rzecz prosta, elukubrację erotu — i megalomaniacznym grafomanów pięci obojga, zasypujące, lub mówiące ministerjalnie, zaśmiecające w ostatnich latach w przerażający wręcz sposób polski, za lewając handel księgarski. Natomiast dość przejrzeń katalogi nowych wydawnictw, dość spojrzeć na wystawy księgarskie, ażeby zdać sobie sprawę, że w ostatnim okresie czasu nasze firmy wydawnicze dobrze się ogółowi zasłużyły podejmując wydania kompletne mistrzów słowa, zarówno polskich jak i obcych.

Wymienię tu tylko wydania całkowi: Słowackiego (Górski), Krańskiego (Czubek), Mickiewicza, (Kal-

lenbacha), Kasprowicza, Szekspira, Molière'a (Boy-Zeleński), Orzeszkowej. Wyszły w wspaniałej a wytwornej szacie opracowania, poświęcone Poniatowskiemu (Kraushar i Skalkowski), Orzechowskiemu (Kukiel), Kulturze i Sztuce włoskiej (prace Chętdowskiego), Albumy malarzy polskich zbiorowe oraz monografie. Jest więc w czem wybierać na podarunek gwiazdkowy dla przyjaciół i znajomych. Dar taki będzie nie tylko pięknym, miłym, lecz często i nader pożytecznym dla strony obdarowanej jak to zaraz wyliczę. Kto kiedykolwiek miał sposobność rzucić okiem na zawartość szafy bibliotecznych naszej inteligencji — mówię tu o polskiej inteligencji łódzkiej, gdyż w domach ziemiańskich, zwłaszcza starej daty, sprawa omawiana przedstawia się zupełnie inaczej, bez porównania lepszej — ten musiał się przerazić na widok doboru „dzieł”. — Na lekarstwo nie znajdziesz tam twórców naszego języka: Kochanowskiego, Reja, Skargi i może trafisz na pojedyncze tomiki naszej romantycznej trójcy i jej epigonów, lecz na komplet — wyjątkowo. Również ujrzyś pojedyncze dzieła mistrzów współczesnych obok utworów popełnionych przez nieuleczalnych grafomanów, np. „Dumę o hetmanie” (Zeromski) obok „Trędowatej” (Mniszcówny). Natomiast lśnią się wszystkimi barwami tęczy bataliony tomów „Biblioteki Dzieł Wyborowych” lub dodatków do „Tygodnika Ilustrowanego”. — Do tego dochodzą dzieła specjalnie, odpowiednio do zawodu właściciela. — Osobiście miałem następujący wpa-

Wiadomości ogólne.

○ **Wychodźstwo zarobkowe.** Ministerjum handlu i przemysłu złożyło do rozważenia Radzie ministrów projekt „przepisów o wychodźstwie zarobkowym za granicę”.

Moc przepisów tych rozciąga się na osoby udające się na zarobki za granicę: przez porty rosyjskie i przez granicę lądową zachodnią w charakterze sezonowych robotników rolnych do Niemiec i Danji.

Działalność agentów werbujących robotników wewnątrz państwa jest zakazana; świadectwa wychodźcze pozwalają znajdować się poza granicami państwa na zarobkach 5 lat. Niedobory podatkowe wychodźców, udających się na zarobki zagranicę, nie mogą być przeszkodą do wydawania robotnikom świadectw wychodźczych.

Celem opieki nad wychodźcami przy zawieraniu przez nich umów o pracę z obywatelami ziemskimi w Niemczech i Danji zakładane być mają specjalne biura pośrednictwa oraz urzędy komisarzy emigracyjnych przy konsulatach rosyjskich za granicą.

○ **O przejściu z jednego wyznania na drugie.** Przed pięciu laty Duma państwowa przyjęła projekt prawa o przechodzeniu z jednego wyznania na drugie.

W Radzie państwa projekt ten miał poddać się losowi wszystkich innych projektów, dotyczących wiary: został zmieniony nie do poznania i oddany do komisji pojedynczej, która nie doszła do żadnego porozumienia.

Obecnie projekt ten wrócił do Dumy państwowej i był rozpatrywany najprzód przez odpowiednią komisję, która podzieliła się na dwa obozy, z których jeden był zdania, aby za podstawę przy obradach przyjęto tekst, zmieniony przez Radę państwa.

Większością trzy czwarte głosów przyjęto wniosek Miłukowa, aby projekt ten uważać za świeżo wniesiony przez rząd.

Z za kordonu.

□ **Obchód Poniatowskiego na obczyźnie.** Z Lipska piszą: „Dnia 10 grudnia odbył się tutaj staraniem komitetu ogólno-akademicki obchód ku uczczeniu setnej rocznicy śmierci ks. Józefa Poniatowskiego, który przewyższył wszelkie oczekiwania. Uczestnicy wynieśli z obcho-

du miłe wrażenia. Młodzież zaś wyraziła, że własnymi siłami może również pięknych rzeczy dokonać. — Program był nader obfity i sprawił wszystkim prawdziwą ucztę duchową. Na wyróżnienie zasługuje wypowiedziany utwór Wyspiańskiego „Pogrzeb Kazimierza Wielkiego” przy akompaniamencie p. Janiny Dracówny (marsz żałobny Chopina), dalej oryginalnie napisana przez p. Gulińską kantata z muzyką młodego kompozytora, p. Sygietyńskiego, wykonana przez chór akademicki. Kantata stała się własnością komitetu, darowana przez autorkę i kompozytora. Sala tutejszego „Künstlerhausu” była zapelniona.

Z Cesarstwa.

△ **Prześladowania prasy.** Petersburski komitet do spraw prasowych z powodu artykułu p. t. „Uwaga towarzyszy” w Nr 51 pisma robotniczego „Za Prawdę”, pociągnął do odpowiedzialności karnej redaktora pisma i posła Badajewa autora powyższego artykułu. Na wzmiankowany numer pisma nałożono areszt.

△ **Wykrycie nadużycia w odeskim zarządzie miasta.** zupełnie nieoczekiwanie wykryto nadużycia w odeskim zarządzie miasta.

Jedno z pism tamtejszych posiada dokument, stwierdzający, że niemieckie Tow. „Dessau”, które otrzymało niedawno koncesję na oświetlenie miasta, dawało łapówki w celu uzyskania na swą korzyść wpływowych osób.

Dokument ten przedstawia zobowiązanie przedstawiciela Tow. wypiacenia 5 tys. rb. osobie, której przyjaciele jawnie i energicznie wystąpili na korzyść Tow.

Tow. koncesję otrzymało, lecz pieniędzy nie wypłaciło i dlatego sprawa cała znajduje się w sądzie.

△ **Sześć wyroków śmierci.** Wołenski sąd okręgowy w Maryńsku, gub. tomskiej, rozpatrywał sprawę ośmiu aresztantów, oskarżonych o zabójstwo trzech dozorców więziennych.

Sześciu z nich skazano na karę śmierci przez powieszenie, jednego — na 15 lat katorgi, ostatniego zaś uniewinniono.

△ **Skazanie policjanta.** — Saratowska izba sądowa skazała urzędnika policyjnego Saczewskiego, dymisjonowanego oficera, na 4 miesięczne więzienie, bez pozbawienia praw, za kilkakrotne pobicie i znęcanie się nad pisarzem sądowym

dek, wymownie ilustrujący powyższe spostrzeżenie.

Na gwałt potrzebowałem do jakiegoś artykułu pewnej cytaty z „Ksiąg Pielgrzymstwa Polskiego”. Tymczasem w księżnicy mojej, stojącej zawsze otworem dla braci robotniczej (nawiasem mówiąc, ogromnie nie lubiącej oddawać pożyczonych od burżuazji inteligenta książek), jak na złość zabrakło nietylko wspomnianego utworu, lecz i wogóle całego Mickiewicza. Biedny wiesz nie dożył tej pociechy, że jego dzieła z mych szaf zabłądziły pod ludowe strzechy, a właściwie pod przodczne dziurawe poddasza. — Wybrałem się więc na poszukiwanie „Ksiąg Pielgrzymstwa” po wszystkich znajomych dyplomowanych inteligentach, przetrząsnąłem ich księżnice w liczbie przeszło dziesięciu, ze skrupulatnością członka ochrony, i, czego szukałem, nie znalazłem. Przekonałem się naocznie, ile słuszności miał Gustaw Daniłowski, częstokroć utyskając na to, że pokolenie współczesne zna „Myśli nowoczesnego Polaka”, lub „O egoizmie narodowym”, a zapomniało, lub zgoliło nie zna „Ksiąg pielgrzymstwa Polskiego”. Jeżeli dawniej można się było tłumaczyć z nieposiadania dzieł naszych wieszczów trudnociami i szklanami cenzuralnemi, to dzisiaj wymówka taka nie ma znaczenia, jako niezgodna z rzeczywistością. — Nasza romantyczna trójca zdążyła się już uleżeć, scukrzeć, jak powiada poeta, i, oglądana przez przyzmat czasu, utraciła dla cenzury cechy niebezpieczeństwa. Dziś komplet

dziel każdego z trzech wieszczów, bez żadnych opuszczeń, kropkowań, lub wykreśleń można dostać w każdej księgarni.

Oflarowanie książek w darze gwiazdkowym ma jeszcze jedną dobrą stronę: tylko wewnątrz srebrnej masywnej papierosnicy, lub też na książce oflarodawca może uwiecznić swe nazwisko; nie da się to uczynić na papeterji, lub perfumach, przysięgam te podarunki ulegają zużyciu, książka zaś, choć nie czytana, pozostaje bądź co bądź latami w trzewiach szafy bibliotecznej, jest przy tem znacznie od papierosnicy srebrnej tańsza, a jak to ostatnie, nie wędruje ona do lombardu, który tego rodzaju walory ma w pogardzie.

W myśl tej rady, udzielonej bezinteresownie innym, sam w tej chwili biegnę do Miszewskiego, kupuję komplet Mickiewicza w wydaniu Kalenbacha, litera A. (Rzecz bardzo tania) i posyłam go do pani Aldony, u której co niedziela jadam kotłduny, a co czwartek — bigos. Umieszczam zakładkę modnej barwy chat *czub* na tej stronie Pana Tadeusza, gdzie się znajduje ustęp: „W kociolkach bigos grzano i t. d.”, a na czystej kartce temu i uwieczniam się:

„Czoigodne! a sympatyczne! Litwince, wygnanej z nad brzegów Niemna, nad wonną Łódkę, na pamiątkę wspólnie spożytych agap, dzieła wieszczy, który nad inną litewską kuchnię przekładał, oflarowuje sługa jej i wielbiciel.”

Puck.

Kostinem. Okrucieństwo swoje Sączewski posunął do tego stopnia, że mył sobie okrwawione ręce i bił dalej.

— Charkowska izba sądowa rozpatrywała sprawę komisarza policji Gedroja, oskarżonego o pobicie włościanina Szewczenki.

Poltawski sąd okręgowy skazał Gedroja na 3 miesiące więzienia; natomiast izba sądowa złagodziła mu karę do 3 tygodni aresztu na odwachu.

Δ Szpieg japoński. 15 b. m., przywieziono do Petersburga japończyka Tomajoka, którego na jesieni r. b. aresztowano w nadgranicznym pasie Turkiestanu za zdejmowanie planów twierdzy.

Tomajoka umieszczono w więzieniu wojskowym obwodu Zabajkalskiego, podejrzewając, że jest to oficer japońskiego sztabu generalnego.

Po przywiezieniu Tomajoki do Petersburga umieszczono go również w więzieniu wojskowym.

Jak się dowiaduje petersburski „Dzień”, Tomajoka jest synem generała i należy do wybitnej rodziny arystokratycznej.

Bada go wydział ochrony, Tomajoka zeznał podobno, że jest synem pułkownika i że ma 6 braci, wszyscy służą w wojsku; będąc 10-letnim chłopcem towarzyszył on ojcu na wojnę rosyjsko-japońską. Przed rokiem mieszkał na Kaukazie, gdzie był aresztowany na mocy podejrzania o szpiegostwo i przez pół roku prawie więziony.

Wypuszczono go, lecz nie mając środków, szedł do kraju piechotą i w Taszkencie został aresztowany ponownie.

Z Litwy i Rusi.

× Aresztowanie byłego posła. W Myszynie koło Kofomyi, aresztowano — jak donosi „Dito” — byłego posła sejmowego z partii rusofilskiej M. Mironiuka-Zajaczuka za oszustwa i werbowanie, tudzież wysyłanie rekrutów za granicę. Aresztowano też jego spółnika Iwana Kowaciuka.

Wiadomości krajowe.

+ Zawieszenie pisma. Jak już donosiliśmy warszawska izba sądowa na posiedzeniu wczorajszym zatwierdziła konfiskatę nr. 342 „Kurjera polskiego”.

Jednocześnie izba postanowiła zawiesić to wydawnictwo do czasu rozstrzygnięcia wytoczonego mu procesu prasowego.

+ Skon weterna ruchu robotniczego. W nocy z 14 na 15 grudnia zmarł pod Należczowem Henryk Duleba, jeden z początkodawców ruchu robotniczego w Polsce.

Duleba urodził się w r. 1848; za czynny udział w kółkach robotniczych kilkakrotnie był więziony pomiędzy 1881 a 1883 rokiem; wreszcie w sprawie 25 „proletarijczyków” skazany został na 14 lat robót ciężkich.

Katorgę odbywał w słynnym więzieniu „na Karze”; po odcierpieniu tej kary zastany był na osiedlenie do obwodu Jakuckiego skąd pozwolono mu po kilku latach przenieść się do obwodu Zabajkalskiego.

Do kraju powrócił w roku 1907 Pochowany jest w Wawolnicy.

+ Napad bandytów. Wczoraj w nocy na 7 wioście szosy t. zw. jerozolimskiej, w pobliżu wsi Szcześliwice w gm. Pruszków, na jadących omnibusem z Warszawy do Grójca podróżnych napadli czterej uzbrojeni w rewolwery bandyci. Opryszkowie steroryzowali jadących i zrabowali: A. Kurtowi—268 rb. i futro wartości 75 rb. i Józefowi Chmielnickiemu—10 kop.

Po dokonaniu rabunku bandyci dali kilka wystrzałów w powietrze i umknęli.

Mafy feljeton.

Towarzystwa dobroczynne.

Sekretarz. Czego chcecie?
Nieznamy. Przyszedłem prosić o pomoc..

Sekretarz. Fach?
Nieznamy. Stolarz.
Sekretarz. Wiek?

Nieznamy. Sześćdziesiąt lat.
Sekretarz. Hm... Gdybyście byli młodszy o jakie 50 lat, możnaby was odesłać do „Tow. opieki nad dziećmi”... Nie siedzieliście w więzieniu?

Nieznamy. Nie siedziałem, dzięki Bogu..

Sekretarz. O, szkoda... Bardzo bardzo szkoda. Możliwość was polecić „Tow. opieki nad więźniami, wypuszczonymi na wolność”... Ale może jesteście nalogowym pijakiem?

Nieznamy. Nie, nie piję.

Sekretarz. Bardzo mi przykro. Moglibyście wtedy udać się do tow. „Abstynentów”. Ach, dlaczegoż nie jesteście młodą, upadłą dziewczyną, wstępującą na drogę cnoty. „Tow. ocalania kobiet upadłych” zajęłoby się wami z ochotą. Albo gdybyście byli, na przykład — koniem, katowatym przez swego pana, wtedy „Tow. opieki nad zwierzętami” natychmiast uwolniłoby was od mąk. No, ale w tym wypadku, kiedy nie jesteście ani dzieckiem, ani przestępcą, ani pijakiem, ani koniem nawet, nie wiem już, co z wami począć. Gdybyście choć byli mahometaninem, wtedy może „Tow. nawracania na prawdziwą wiarę” przyjęłoby was do siebie.

Nieznamy. Nie, nie jestem mahometaninem.

Sekretarz (zakłopotany). No, przypomnijcie sobie jednak, czy kiedykolwiek nie ukradliście czego? Nie?... No, w takim razie i „Tow. nawracania ludzi wykołajonych” nie wam nie pomoże. Możliwość was wprawdzie odesłać do przytułku dla żebraków, ale na to macie zbyt przyzwyczajoną powierzchowność... Jednakże, kiedy niema innej rady, tam się musicie zwrócić..

Nieznamy. Ależ ja nie proszę o jałmużnę... Szukam pracy.

Sekretarz. Pracy? Ach, moi drodzy, dlaczego nie powiedzieliście tego odrazu. Pracy! Ależ my sami nie mamy co robić!

Tłom. Henryk Sl...ski.

Kronika.

= (k) Z Tow. ochrony kobiet. Urząd gubernialny piotrkowski do spraw związków i stowarzyszeń przed kilku miesiącami zalegalizował ustawę Stow. ochrony kobiet w Łodzi. Obecnie organizatorzy postanowili rozpocząć działalność Stow. Zebranie organizacyjne naznaczono na poniedziałek 5 stycznia 1914 roku przy ul. Zachodniej nr. 20.

= (r) Z Tow. „Przyszłość”. Zwyczajne tygodniowe zebranie członków Tow. abstyn. „Przyszłość” odbędzie się w niedzielę, d. 21 b. m. o godz. 2 i pół, w lokalu własnym przy ul. Konstantynowskiej. Na porządku dziennym sprawozdanie kom. rewiz., zgłoszenia wniosków do walnego zebrania, zapowiedzianego na niedzielę d. 28 b. m. w pierwszym terminie o godz. 2 i pół, w drugim, ostatecznym terminie (bez względu na ilość zebranych) o godz. 3 po poł. Zebranie jutrzejsze poprzedzi odczytanie referatu p. t. „U źródeł zbrodni”, pióra p. Wład. Skawronjka.

= (r) Ze szkoły im. Szopena. Klasa prof. Michałowskiego, którą otwiera szkoła muzyczna przy Tow. im. Szopena, będzie otwarta od dnia 15 stycznia. Tymczasem przyjmują się zapisy. Dla dogodności interesantów, kancelarja szkoły, pomimo ferji szkolnych, otwarta będzie przy ul. Piotrkowskiej 108, od godz. 6 do 9 wiecz. codziennie, za wyjątkiem wily świąt.

= (k) Ze związku robotników przemysłu włóknistego. Nowo założony związek zawodowy robotników przemysłu włóknistego gub. piotrkowskiej uzyskał sympatję

ogółu robotniczego, co wykazuje się masowym przystępowaniem robotników do związku.

Zwłaszcza bardzo wielu członków Stowarzyszenia „Praca” z ulicy Radwańskiej № 19, opuszcza dotychczasowy sztandar i zapisuje się do nowego zawodowego związku.

Ogólna liczba członków, przez kilkanaście zaledwie dni od organizacyjnego zebrania ubiegłych, dosięgła pokaźnej cyfry 700.

Postępowy, zupełnie bezpartyjny nowy związek, jednoczy w swych szeregach zarówno polaków, jak i żydów, których już należy do związku około 100 osób.

Dla wielu członków okazuje się uciążliwym, że lokal związku znajduje się względnie poza centrum miasta, na Radwańskiej № 17, lecz niedogodność ta da się usunąć, gdyż z chwilą zapisania się do związku większej liczby robotników, zarząd związku otworzy biuro w centrum miasta.

Związek wziął sobie za zadanie rozstrzygnięcie i załatwienie w drodze polubownej sporów, wynikłych na tle nieporozumień i różnic narodowościowych, celem paraliżowania wysiłków jednostek, sięgających niesnaski między grupami robotniczymi.

Grupa robotników przemysłu włóknistego zwróciła się do zarządu związku w Łodzi z prośbą o utworzenie oddziału związku w Pabjanicach.

Na ostatnim posiedzeniu zarządu sprawę powyższą zaakceptowano i wkrótce zostanie zwołane zebranie organizacyjne pabjanickiego oddziału związku.

= (r) „Życie Łódzkie”. Pod tytułem powyższym wyjdzie w styczniu r. p. jednodniówka literacko-artystyczna o doborowej treści, na którą złożą się artykuły społeczne, roztrząsania lokalne i aktualja, utwory literackie i poezja. Współdział w wydawnictwie przyrzekli wybitniejsi dziennikarze łódzcy i zamiejscowi.

Kierownictwo literackie „Życia Łódzkiego” objął p. Andrzej Nullus.

= (k) Lokaut w przemyśle wstążkowym. W ubiegły czwartek minęły cztery miesiące, od czasu gdy stanęły dwie pierwsze fabryki wstążek jedwabnych, mianowicie: Libsztajna i Szlamowicza przy ul. Włodzkiej nr. 100, posiadająca 16 warsztatów tkackich, oraz fabryka Szlamowicza i Finkelkrauta, w której czynne były 44 warsztaty. Tkackie tych fabryk zażądały wprowadzenia unormowanego przez ogół tkaczy cennika na pewne artykuły, wyrabiane w fabrykach przemysłu wstążkowego. Unormowanie tych cen, pociągnęło za sobą podwyższenie zarobków od 4 do 20 procent.

Wobec żądania robotników, fabrykanci zwołali specjalne posiedzenie. Wzięto pod uwagę przesilenie, panujące w przemyśle wstążek jedwabnych, spowodowane chwilową nadprodukcją, podniesieniem cen na surowy jedwab, oraz kontrabandą i postanowiono wypowiedzieć robotnikom otwartą walkę, doprowadzić ich do wyczerpania funduszy, aby następnie z kolei poddyktować im swoje warunki, w sprawie uregulowania cennika, lecz już nie „in plus” a odwrotnie, zredukować go odpowiednio.

Sposobność była dobra, gdyż przerwa w produkcji, wyczerpując nagromadzone zapasy, w przyszłości mogła jedynie dodatnio wpłynąć na ożywienie cen.

Aby pozbawić robotników strajkujących otrzymywania jakichkolwiek zapomóg ze strony robotników pracujących, postanowiono ogłosić wspólny lokaut fabrykantów, skutkiem czego już od 13 tygodni znajduje się na bruku około 700 robotników. Fabrykanci zamknęli fabryki: akc. tow. S. Czamańskiego, przy ul. kątnej, ze 115 warsztatami, H. Czamańskiego, przy ul. Nowocegielnej, z 30 warsztatami, Weyraucha — z 78 warsztatami i Domanowicza — z 27 warsztatów.

Dodać należy, że fabrykach tych robotnicy podwyżki nie żądali.

Zażądali natomiast w innych, a właściciele tych fabryk, ulegając zmienionym koniunkturom wskutek zamknięcia siedmiu fabryk, złamał solidarność lokautową i podwyższył zarobek.

Stało się to w fabrykach: Wiesła na ul. Mikołajewskiej, gdzie pracuje 47 warsztatów, Richtera — 29 warsztatów i Emila Eiserta, przy ul. Długiej — 21 warsztatów.

W fabrykach: Babińskiego — 21 warsztatów, Epszteina — 18 warsztatów, Ballego — 25 warsztatów, Gellnera — 62 warsztaty, Schulza — 10 warsztatów, Luriego — 9 warsztatów, Marguliefa — 3 i Wickiego — 102 warsztaty, administracja przyrzekła robotnikom podwyżkę cen, o ile fabryki lokautowe dadzą ją swym robotnikom.

Właściciele fabryk lokautowych uzależnili uruchomienie swych zakładów od przystąpienia do pracy na poprzednich warunkach robotników dwóch strajkujących fabryk.

Robotnicy wstążkowi zarabiają tygodniowo od 12 do 24 rb., ponoszą więc za czas strajku i lokautu, straty materialne bardzo dotkliwe, których ani w części nie zrekompensują uzyskane w najlepszym razie podwyżki, lecz mimo to wiernie stoją dotychczas przy hasle swych żądań ekonomicznych. Środki walki z robotnikami stosowane w fabryce Tow. akc. S. Czamańskiego, gdzie w rodzaju próby przyjęto ośmiu ludzi do nauki, zawiodły, gdyż nowi robotnicy, otrzymując po 7 rb. 20 kop. tygodniowo, zastrejkowali, żądając 10 rb., na co administracja odpowiedziała wyrzuceniem ich z fabryki. Nie powiodła się też próba w fabryce Babińskiego: robotnicy nie zgodzili się na propozycję administracji co do zwiększenia godzin dnia roboczego, a to ze względu na pozostających bez pracy towarzyszy z fabryk lokautowych. Na zakończenie szczegółów charakterystyczny: strajkujący robotnicy dwóch fabryk nie otrzymują z kasy związku zawodowego, żadnych zapomóg strajkowych, choć mają do tego podług ustawy prawo, gdyż rzekli się ich na rzecz robotników cierpiących wskutek wywołanego przez strajk lokautu.

= (k) O chedery. Jutro wyjeżdża do Warszawy delegacja członków miejscowej gminy żydowskiej. Delegacja przedstawi się kuratorowi warszawskiego okręgu naukowego, oraz naczelnikowi kraju, w celu podjęcia starań o ponowne otwarcie zamkniętych przez władze łódzkie żydowskich szkół początkowych (chederów).

= (k) Z Tow. dozoru nad kotłami parowymi. We czwartek, o godz. 8 wiecz., w lokalu, przy ul. Piotrkowskiej nr. 103, odbyło się nadzwyczajne ogólne zebranie członków łódzkiego oddziału warsz. Tow. dozoru nad kotłami parowymi. Na zebranie przybyli z Warszawy, dyrektor zarządu centrali warszawskiej, inż. Wierzbicki, oraz sekretarz tegoż zarządu p. Michał Jeleński.

Stow. w roku bieżącym znacznie się rozwinęło. W dniu 1 stycznia r. b. oddział Tow. w Łodzi liczył 63 członków i obejmował 313 kotłów parowych, obecnie liczy 205 członków i posiada pod dozorem 632 kotły w łódzkim okręgu przemysłowym.

Tow. prócz biura centralnego w Warszawie, otworzyło jeszcze biura w Łodzi, Dąbrowie Górniczej, Skarżysku i Lublinie. Zarząd Stow. uzupełnił personel techniczny biura łódzkiego, pozyskując specjalistę inżyniera analogicznego Stow. niemieckiego z Królewca, oraz postanawiając utworzyć posadę specjalnego palacza-instruktora na łódzki okręg przemysłowy.

Postanowiono wprowadzić rady kotlarskie dla fabrykantów, w celu uniemożliwienia miejscowym kotlarzom wyszukiwania fachowej nieznamomości właścicieli fabryk.

Dla rozwoju działalności łódzkiego oddziału, urządzone będą odczyty i konferencje o sprawach, związanych z techniką silników fabrycznych.

= (r) Kształcenie żydów. Pośród żydów powstała nowa instytucja, obejmująca Cesarstwo i Królestwo Polskie, a mająca na celu: zapewnienie wszystkim uczniom-żydom, którzy skończyli szkoły średnie—wyszkolenia wyższego. Komitet centralny tej instytucji, mający rozporządzać odpowiednimi funduszami znajduje się w Petersburgu.

Zasadę, żeby ani jeden żyd taki nie pozostał bez wyższego wykształcenia—jak to podkreśla prasa żydowska—mają przeprowadzić w porozumieniu z uniwersytetami zagranicznymi.

Proponowane jest udzielanie pomocy materialnej wszystkim niezamożnym studentom żydom, oraz założenie uniwersytetu zagranicą specjalnie dla żydów.

— (d) **Kursy higieny.** W roku przyszłym utworzone będą w Łodzi jednoroczne kursy higieny dla nauczycieli szkół elementarnych. Kursy te organizuje łódzka dyrekcja szkolna.

— (r) **W ochronie Bałuckiej** oddział „Gniazda” łódzkiego przy ul. Fałtra nr. 7, odbędzie się we wtorek dnia 23 b. m. o godz. 5 po południu gwiazdka dla dzieci, na którą zarząd uprzejmie zaprasza życzliwych.

— (r) **Konkurs.** Piotrkowski sąd okręgowy ogłosił upadłość firmy łódzkiej Poznański i Hertz, przy zbiegu ul. Wschodniej i Cegielnianej. Firmie ogłoszono konkurs.

— (d) **Sprzedż trzech fabryk.** Donosiliśmy przed kilku dniami, że jedno z zagranicznych Tow. akc. manufaktury jedwabnej zamierza nabyć w Łodzi trzy fabryki materiałów jedwabnych.

Obecnie transakcja ta została zawarta.

Towarzystwo zagraniczne, mianowicie firma Gebhard i S-ka w Vohwinkel pod Elberfeld, które posiada już 37 fabryk w różnych częściach świata i wyrabia wyłącznie krepę łańobną, nabyło w Łodzi fabryki: Eltermana jun., przy ulicy Średniej № 61, Schmitza i van Enderta przy zbiegu ulic Cegielnianej i Wólczańskiej, oraz Tienemana i S-ki przy ulicy Juliusza.

Prócz tego firma zakupiła duży plac, graniczący z fabryką Eltermana, gdzie wybuduje na wiosnę kilka budynków fabrycznych.

— (r) **Biblioteka historyczna.** Do numeru dzisiejszego dołączamy prospekt nowego wydawnictwa „Popularna biblioteka historyczna”.

— (r) **Z cechu tokarzy.** W środę dnia 17 b. m. odbyła się sesja kwartalna Zgromadzenia tokarzy, którą zagał starszy cechu p. A. Kopopka w obecności podstarszego, asesora i 20 członków.

Po uregulowaniu składek kwartalnych przez zebranych członków przystąpiono do wypisu czeladników i zapisu ucni.

Za zgodą obecnych majstrów po przedstawieniu im sztuk wyzwolinych wypisano 6 czeladników: St. Fabiańskiego, R. Eglera, Cz. Wandera, St. Szadkowskiego, W. Potemskiego i A. Bekiera.

Zapisano 6 ucni. Udzielono za pomóg i choremu majstrowi w sumie 38 rb. i wdowie po byłym członku—5 rb.

Na własne żądanie wykreślono jednego z majstrów, zwracając mu wniesioną przez niego kwotę w sumie 80 rb.

Zebrani jednogłośnie przyjęli wniosek starszego, iż uczniowie winni na przyszłość przedstawiać świadectwa szkolne, gdyż w braku tych prosby o przyjęcie do cechu nie będą uwzględniane.

Po zebraniu, staropolskim zwyczajem podzielono się „Oplątkiem” przy wzajemnej wymianie życzeń.

— (r) **Skazanie dyrektora fabryki.** Gubernator piotrkowski skazał w drodze administracyjnej dyrektora fabryki „Motte” na zapłacenie 50 rb. kary za spóźnione zawiadomienie o strejku robotników.

Wypadki.

— (k) **Nieudane włamanie kasjarzy.** Dziś o godz. 8 rano w kantorze fabryki Stan. Reichera przy ul. Zielonej nr. 20, znaleziono ślady pobytu włamywaczy kas. Złodzieje operowali w nocy nad robieniem kasy ogniotrwałej, wywiercili już 4 g-łg boki otwory w pancerzu kasy, lecz prawdopodobnie byli czemś spłoszeni, gdyż roboty nie dokończyli. W kasie było 400 rb. gotówką i 15,000 rb. w czekach i wekslach. Włamywacze dostali się do posesji Reichera od ul. Długiej, przez pusty plac nr. 18, poczem weszli na dach parterowej kotłowni Reichera, tu wybili du-

ży otwór w murze na I piętro oficyny, przeszli przez 3 pokoje, spuścili się po schodach na parter i drzwi od kantoru otworzyli wytrychem, przez cały czas swej roboty niezauważeni przez nikogo. Istnieje podejrzenie, że złoczyńcy działali w porozumieniu z kimś dobrze obeznanym z wewnętrznym rozkładem mieszkań. W pokoju, do którego wybito otwór, znajdowały się zapasy towaru, którym jednakże kasjarze pogardzili.

— (o) **Aresztowanie.** Agenci wydziału śledczego aresztowali Gabryela Szwarca, oddawna poszukiwanego przez sędziego pokoju 8 rew. m. Łodzi, jako oskarżonego o kradzież.

— (o) **Kradzież w kawiarni.** Wczoraj, w kawiarni „Grand-Hotelu”, skradziono zamieszkałemu przy ul. Piotrkowskiej nr. 175, Ignacemu Zaksowi futro, wartości około 500 rb.

Złodziej pozostawił wzamian swoje palto, z podobnym kołnierzem.

— (p) **Przejeżdżająca.** Na ul. Czerwonej przed domem nr. 16 przejeżdżająca została wozem 71 letnia Marja Włodarek, żebraczka. Staruszka odniosła okaleczenia całego ciała.

— Na ul. Piotrkowskiej nr. 195 dostała się pod koła wozu niejaką Katarzyna Hutten, lat 36.

Okaleczenia twarzy opatrzył lekarz Pogotowia.

— (p) **Zamach samobójczy policjanta.** Wczoraj o godzinie 9 wiecz. w koszarach IV cyrkulu policyjnego przy zbiegu ulic Rozwadowskiej i Nowo-Spacerowej targnął się na życie własne policjant Siemion Baszszakow.

B. strzelił do siebie z mauzera; kula utkwiała w okolicach jamy brzusznej.

Pierwszej pomocy udzielił denatowi lekarz Pogotowia, poczem przewieziono go w stanie ciężkim do szpitala Czerw. Kryża.

Zamiejszcowa.

— (r) **Ukrycie się przed aresztowaniem.** Wydalony ze służby i oddany pod sąd za znęcanie się nad aresztantami w więzieniu piotrkowskim, naczelnik piotrkowskiej śledczej policji Vanquist, dowiedziawszy się o grożącym mu aresztowaniu, ukrył się i tym sposobem uniknął na razie więzienia.

— (k) **Smiały napad bandycki.** Onegdaj, w Zduńskiej Woli o godz. 6 wiecz., przy I alei, w kantorze fabryki S. Czeka i sp., dokonano smiałego napadu bandyckiego. Kasjer fabryczny Gurewicz skończył właśnie wypłatę robotników, gdy trzech bandytów zamaskowanych i uzbrojonych w rewolwery, wtargnęło do kantoru. Jeden z nich stanął na czatach, zamknął drzwi na klucz, a dwaj pozostali podeszli do kasjera i przyłożywszy mu lufy rewolwerów do skroni, zażądali kluczy, poczem zabrali z kasy 1,500 rb., następnie obrewidowali kieszenie kasjera i zabrali mu portfel, oraz portmonetkę z większą sumą pieniędzy. Skończywszy „pracę” bandyci wyszli, zamykając kasjera na klucz w kantorze. Wszelkie poszukiwania bandytów nie dały na razie żadnego rezultatu.

Ze sceny i estrady.

Teatr Polski.
Cegielniana № 63.

— Dziś, po poł. o godz. 3 m. 15 specjalnie dla uczącej się młodzieży arcydzieło Rostanda „Orle”.

— Dziś, wiecz. po raz drugi doskonała nowość „Siostra Helena” Engla.

— W niedzielę popoł. „Siostra Helena”, nowość z repertuaru scen stołecznych; wiecz. arcydzieło Rostanda p. t. „Orle”, które stale ściągają do teatru dóborową publiczność przyjmującą z entuzjazmem wykonawców i sztukę. Artyści obecnie tak się „zgrali”, że tworzą zespół koncertowy.

W poniedziałek, wtorek i środę teatr będzie nieczynny.

Natomiast odbywać się będą próby w godzinach w godzinach wieczorowych ze sztuk „Zły duch” Kościńskiego i „Ogolem i mieczem” Sienkiewicza, które reżyserja przygoto-

wuje na święta. Pierwszą wystawą dyr. Bolesławski, drugą p. Kutkowski.

Opera i operetka łódzka.
(Konstantynowska № 16).

— Dziś, po południu, po cen najniższych opera polska St. Moniuszki „Halka”.

Wieczorem dana będzie znakomita operetka Lehera „Ewa”, z pp. Horbowską, St. Claire, Górską i Skrzycką, oraz pp. Szczawińskim, Kozłowskim, Ochrymowiczem, Piekarskim, Kowalskim i in.

W niedzielę po poł., po cenach znizonych dana będzie komiczna operetka Kalmana „Manewry jesienne”.

Wieczorem po raz 3 przesłuchana i zawsze mile słuchana operetka Strausa „Czar walca” z pp. Rogińską, Horbowską, Skrzycką oraz pp. Szczawińskim, Kozłowskim, Piekarskim, Grodnickim i Olaszem w rolach głównych.

Wielki koncert-raut.

Pod artystycznym kierunkiem komitetu szkoły muzycznej przy Tow. Szopena, odbędzie się w sobotę 27 b. m. w sali „Lutni” (Piotrkowska 108) wielki koncert raut. Czysty dochód z koncertu-rautu przeznaczają się na wpisy dla niezamożnych uczniów i uczenie szkoły.

Program artystyczny wypełnią profesornie szkoły pp. A. Brandt, E. Smidowicz, G. Teszner, T. Mazurkiewicz, uczniowie z klasy śpiewu prof. Beusmana, panna Lidja Gableówna i p. Jan Wystop, chór Tow. muzycznego oraz koło dramatyczne, które odegra komedyjkę „Przybyłskiiego p. t. „Pieśń przzerwana”.

Ze Sztuki.

Z wystawy obrazów.

Otwarta w niedzielę, w lokalu Tow. muzeum nauki i sztuki, przy ul. Piotrkowskiej nr. 91, wystawa obrazów, artystów-malarzy: Drodźewskiego, Weinbauma, Szczecińskiego, Skowrona, Hutba, Horowicza i Ziottnickiego — cieszy się dużym powodzeniem.

Mecenasi łódzcy zainteresowali się szczerze wystawionymi pracami i wiele z nich nabyli już na własność.

Mimo znanej opieszałości szerszego ogółu publiczności łódzkiej, do zwiedzania wystaw dzieł sztuki, na wystawie wspomnianej nie brak nigdy zwiedzających.

Rozrywki i zabawy.

— (.) **Teatr „Luna”** na dzisiejszą zmianę dramat w 3-eh częściach pod tytułem „Złota rączka”, w wykonaniu najwybitniejszych artystów angielskich. Treść obrazu bardzo ciekawa. Dekoracje piękne. Poza tem demonstrowana będzie „Walka byków w Madrycie” i „Tygodnik ilustrowany zawierający ciekawe nowiny ostatniej doby i „Królewicz Bansa” komedia budząca wśród widzów szczery śmiech.

— (.) **W teatrze „Sfinks”**— Od dziś do wtorku demonstrowany będzie między innymi wspaniały dramat w 3 częściach, w wykonaniu wybitnych artystów francuskich „Pod Moskwą”, oraz ciekawa komedia „Na powtórnej służbie”...

Zaburzenia

z powodu stracenia skazańca.

Dwóch młodych ludzi, 20-letni Ernest Kelly i 18-letni Edward Hilton zamordowali niedawno w okolicy Manchesteru w Anglii, pewnego kupca, za co skazano ich na karę śmierci. Młodszego król utaskawił na dożywotnie więzienie.

Ludność miasta Oldham, gdzie dokonano morderstwa, czyniła największe wysiłki, aby i dla starszego mordercy uzyskać złagodzenie kary przecz zamianę jej na dożywotnie wię-

zenie. Wszelkie usiłowania jednakże były bezskuteczne. Stracenie mordercy zapowiedziano na wczoraj rano. Dzień przedtem, we wtorek wieczorem zgromadził się przed ratuszem w Oldham 30,000 tłum ludu, aby zdemontrować przeciw straceni skazańca.

Gdy opublikowano zatwierdzenie wyroku śmierci, rozegrały się burzliwe sceny. W wielkich gromadach ludność podchodziła przed dom, w którym mieszkała matka skazańca, przysięgając jej, że użyją wszystkich środków w celu unicestwienia wyroku. Większa część ludności następnie grupami udała się do Manchesteru, gdzie miał być spełniony wyrok. Na wiadomość o zbliżaniu się ludności miasta Oldham zgromadziło się przed więzieniem w Manchesterze około 4,000 mieszkańców Manchesteru.

Zwołano wszystkie rezerwy policyjne i około 200 policjantów obsadziło ulice, prowadzące do więzienia a przed bramą więzienia samego zajęło miejsce około 50 policjantów.

Nareszcie wczoraj po północy przybyła „przednia straż” ludności z Oldham, licząca 500 osób, która po drodze porozbijała wszystkie szyby. Uzbrojeni byli w kosy, cepy, widły i t. p. Officer, komendujący oddziałem policyjnym, wskazał im na karygodność ich postępowania, wzywając ich do złożenia broni. Tlum tak był zaskoczony tą energiczną interwencją policji, że natychmiast uczynił żądanie wezwaniu. Broń pozbierano i policja obłożyła ją aresztem.

Jednakże inni demonstranci, którzy przybyli później, nie dali za wygraną.

Około 3 nad ranem tłum ludu, zebranego przed więzieniem, dochodził liczby 10,000 osób. Rozpoczęto bombardowanie bramy i okien więzienia.

Policja miała bardzo trudne zadanie i dopiero o godzinie 8 rano po ożywionym ataku na tłum wycofano demonstrantów z wszystkich przyległych ulic.

W tym czasie też dokonano stracenia mordercy.

Krótko potem ukazała się publikacja o spełnieniu wyroku, co już jednakże nie spowodowało żadnych dalszych zaburzeń i tłum spokojnie wyruszył w drogę powrotną do Oldham.

Wyłączenie Stapińskiego.

Klub parlamentarny posłów ze stronnictwa ludowego na posiedzeniu, odbytem w Wiedniu, dnia 18 b. m., powziął następujące uchwały:

1) Klub parlamentarny P. S. L. nie uznaje uchwały rady naczelnej, wyłączonej Eksc. Długosza ze stronnictwa i uznaje go nadal za członka Klubu, a zarazem wyraża mu podziękowanie za to, że w swoim przemówieniu na zebraniu w Rzeszowie, dnia 13 grudnia r. b. zdemaskował przeciwne najkardynalniejszym zasadom etyki i szkodliwe sprawie ludowej postępowanie posła Stapińskiego.

2) Zważywszy, że na zebraniu w Rzeszowie dn. 13 b.m. zostało stwierdzone ponad wszelką wątpliwość, że poseł Stapiński czerpał dla siebie fundusze z rozmaitych brudnych źródeł, a w szczególności pobierał pieniądze za interwenjowanie u rządu w sprawach prywatnych, że pobierał pieniądze od rządu i przeciwników politycznych, tudzież, że w tym czasie wbrew woli i bez świadomości Klubu przyjął i podpisał za pieniądze zobowiązanie popierania rządu i prawicy narodowej, oraz zgodził się na uszczuplenie praw ludu w reformie wyborczej z ogromną szkodą dla ludu, do czego p. Stapiński w przeważnej części sam się przyczynił, zważywszy dalej, że poseł Stapiński, wbrew przyrzeczeniu, danemu przy złożeniu prezesury Klubu swem postępowaniem rozbił jedność stronnictwa ludowego Klubu parlamentarnego:

Klub posłów P. S. L. uznaje, że poseł Stapiński dopuścił się tem postępowaniem czynów w największym stopniu go hańbiących, a nadto dopuścił się zdrady interesów ludo-

W piątek dn. 19 grudnia po długich i ciężkich cierpieniach rozstała się z tym światem

B. P.
Sara z Rammów
Reichsteinowa,
przeżywszy lat 82.

Wyprowadzenie zwłok z ul. Długiej № 95 na cmentarz izraelski nastąpił w Niedzielę dn. 21 grudnia o godz. 11-ej rano, o czym krewnych, przyjaciół i znanych zawiadamiają pogrążeni w nieutulonym żalu

Syn, Synowe, wnuki i wnuczki.

W Niedzielę d. 21 b. m., jako w rocznicę śmierci

STANISŁAWA
MONITZA

obędzie się na cmentarzu żydowskim o godz. 12-ej w południe, nabożeństwo żałobne o czym zawiadamia

Matka i Rodzeństwo.

wych i jedności ludowej i dlatego wyłącza go ze swego grona.

Relacja ministra Długosza.

WIEDEN, 20 grudnia (wł.) — W kołach parlamentarnych zapewniają, że minister Długosz zaraz po zejściu w Rzeszowie złożył listowną relację prezesowi ministrów, oświadczając jednocześnie, że oddaje swoją tekę do dyspozycji. Wbrew innym wiadomościom, twierdzą również, że Długosz wczoraj rano, zgłosił ponownie swoją dymisję, a to na skutek uchwały Koła Polskiego, które nie podzieliło zdania komisji parlamentarnej Koła, wyrażając zaufanie Długoszowi.

Dymisja Długosza.

WIEDEN, 20 grudnia (wł.) — Pozwierdza się wiadomość, że Długosz zgłosił swą dymisję zaraz po zejściu rzeszowskich i ponownie wczoraj rano, Koło Polskie zażądało jednak odroczenia dymisji z powodu trudności, jakie następcza wyszukanie następcy.

Następcy Długosza.

WIEDEN, 20 grudnia (wł.) — Panuje przekonanie, że o ile rządowi uda się przeprowadzić swoje przedłożenia w drodze konstytucyjnej, to cesarz zamianuje konstytucyjnego ministra dla Galicji, o ile jednak rząd zmuszony będzie oprzeć się na paragr. 14, to ministrem na miejsce Długosza zostanie urzędnik. W pierwszym wypadku ministrem zostałby dr. Leo, lub Herman, w drugim — Moraczewski.

Grzech popełnia każdy, kto nie jest nadzwyczaj ostrożny w wyborze środka przeczyszczającego. Poszechnie uznana Woda Gorzka Franciszka Józefa, przyjęta już w małych ilościach, działa skutecznie, przeczyszczając bez bólu. Naturalna Woda Gorzka Franciszka Józefa nie powoduje ani podrażnienia błon śluzowych kiszek, ani też mdłości, wymiotów lub kolek, wywoływanych przez mnóstwo preparatów przeczyszczających, zachwalanych w krzykliwej reklamie i na pozór bardzo miłych w smaku. Zalecaną chętnie jeszcze przez przedstawicieli starej szkoły medycznej w Wiedniu, jak: Bamberger, Braun, Breisky, Krafft—Ebing, Meynert i wielu innych.

— Należy żądać w aptekach, składach aptecznych i składach wód mineralnych wyraźnie prawdziwej Wody Gorzkiej Franciszka Józefa. Tak zwane „Zróżdła zastępcze“ należy odrzucać.

1889—1

W BIURZE PASZPORTOWEM.

- Wiek? — Dwudziesty! szybko leci...
- Oczy? — Ledwo widzę panie...
- Włosy? — Były. — Dziś się świeci Na łbie niby na kolanie...
- Nos? — O, węch mam ani słowa!..
- A szególne jakie znaki? — Piję koniak od Szustowa I z drów jestem, niby [ptaki]..

Telegramy.

Ukaz Najwyższy do Senatu rządzącego.

PETERSBURG, 19 grudnia (Komunikat urzędowy). Ogłoszono Ukaz Najwyższy do Senatu rządzącego: — „Na podstawie artykułu 99 zasadniczych praw Państwa, rozkazujemy przerwać prace Dumy państwowej w dniu 20 bieżącego grudnia i wyznaczyć termin ich ponowienia na dzień 27 stycznia 1914 r. Senat rządzący nie omisszka wydać, dla dokonania niniejszego, odpowiedniego rozporządzenia“. Na oryginale własną ręką Jego Cesarskiej Mości podpisano: „MIKOŁAJ, w Liwadji, 13 grudnia 1913 roku“.

Kontrasygnował prezes Rady ministrów, sekretarz stanu, Kokowcow.

Rozłam wśród pałdziernikowców.

PETERSBURG, 19 grudnia (wł.) — Nocą ubiegłą u prezesa Dumy, Rodzianki, odbyła się ostateczna narada frakcji pałdziernikowców w Dumie. Narada zakończyła się o godz. 4 nad ranem, a wynikiem jej jest urzędowe oświadczenie o ustąpieniu z frakcji prezesa Dumy Rodzianki, prezesa komisji budżetowej Aleksiejewki, prezesa frakcji Antonowa i in., razem dwudziestu trzech. Łącznie z posłami, którzy już poprzednio zgłosili swoje wystąpienie z frakcji pałdziernikowców, liczba frondujących wynosi czterdzieści osób. W kuluarach Dumy wielka sensacja.

Opalanie pociągów osobowych.

PETERSBURG, 19 (12)—(P.) Ministerjum komunikacji wnosi do Dumy projekt wyznaczenia 245,220 rb. na przerobienie pieców opalających pociągi osobowe.

Zatarg drukarski.

KRAKÓW, 19 grudnia (wł.) — Opór bierny cecerów trwa w dalszym ciągu. Dzienniki dzisiejsze wyszły ze znacznym opóźnieniem, a niektóre w formie zmniejszonej. Jutro ostatni dzień pracy w zecerniach. Redakcje krakowskie chcą wydawać od poniedziałku pismo zbiorowe. Jedy-

nie socjalistyczny „Naprzód“ wychodzić będzie bez przerwy.

Minister Maklakow.

JAŁTA, 19 grudnia (P). — Przybył tu minister spraw wewnętrznych, Maklakow.

Pożar kopalni.

WŁADYWOSTOK, 19 grudnia (P). — Pożar w kopalniach Arcta trwa dalej. Według pogłosek są ofiary.

Forstner skazany.

STRASSBURG, 19 grudnia (wł.) — Dziś, toczył się tu proces przeciwko podporucznikowi 99 pułku piechoty w Saverne, Forstnerowi, głównemu sprawcy znanych zaburzeń w tem mieście. Sąd wojenny skazał Forstnera na 43 dni więzienia.

Sąd uznał Forstnera winnym działania z bronią w ręku przeciw tłumowi w obronie rzekomo własnego życia, przyczem kilka osób zostało pokaleczonych.

Udaremniiony zamach.

KONSTANTYNOPOL, 19 grudnia (p.) — Stan wojenny wzmocniono. Policja została powiadomiona, że pomiędzy oficerami, znajdującymi się w niewoli w Grecji, są przeciwnicy obecnego rządu, którzy zamierzają dokonać przewrotu państwowego.

Jeden ze spiskowców zdradził plan, komunikując policji, że szóstcu zebrało się w Stambule w oczekiwaniu na przyjazd gubernatora wojennego Dżemal beja.

Miejsce to otoczono zawczasu żandarmami i puszczono samojazd na który rzucili się spiskowcy.

Zostali oni aresztowani i według pogłosek tejeż nocy umarli (?).

Pogrzeb kardynała Rampolla.

RZYM, 19 grudnia (wł.) — Dziś przed południem odbył się pogrzeb kardynała Rampolla, trumnę ze zwiekami przeniesiono do kaplicy św. Szymona, w Bazylice św. Piotra i Pawła, gdzie odbyło się żałobne nabożeństwo, na którym uczestniczyło 14 kardynałów, wielu biskupów, przedstawiciele władz cywilnych, oraz wielki tłum ludu. Obrządku pogrzebowego dokonał kardynał Wannuteli.

Użycie pożyczki tureckiej.

PARYŻ, 20-go grudnia (wł.) — „Temps“ donosi, że prawie cała pożyczka w sumie 400 milionów funtów tureckich, jakiej udzielił Turcji Bank Niemiecki, została użyta na wypłacenie urzędnikom i oficerom pensji jednomiesięcznej.

Ołbrzymi pożar.

PARYŻ, 20 grudnia (wł.) — W Decaries (Zachodnia Afryka). Spłonęły olbrzymie składy Francuskiego Tow. Kolonii, przepelnione naftą, olejem i t. p. Straty półtora miliona franków.

Nowy krok Rosji.

BERLIN, 20 grudnia (wł.) — Korespondent „Vos. Ztg.“ donosi ze źródeł rosyjskich, że dziś jeszcze nastąpi nowy krok dyplomatyczny Rosji w Konstantynopolu w sprawie niemieckiej misji wojskowej.

Ustąpienie Delcasse'go.

PARYŻ, 20 grudnia (wł.) — Bawiący tu ambasador francuski w Petersburgu, Delcasse oświadczył dziennikarzom, że w najbliższych dniach powraca do Petersburga, lecz tylko na krótki czas, gdyż urząd swój piastował tylko chwilowo, mając specjalną misję do spełnienia.

Zagadkowe zabójstwo.

POZNAŃ, 20 grudnia (wł.) — „Kurjer Poznański“ podaje potwierdzoną z kilku stron wiadomość, że dzisiaj rano o godzinie 4 zastrzeloną została w miejscowości Dakowice Mokre pod Bukiem, Felicja z Potockich hr. Mielżyńska, żona posła do parlamentu Macieja Mielżyńskiego.

Zamordowany został również młody hr. Miałczyński syn przyrodniej siostry hr. Mielżyńskiego i została ciężko ranną towarzyszką hr. Mielżyńskiej. Zbrodni dokonał mąż zamordowanej hr. Maciej Mielżyński, który po zabójstwie skoczył do sa-

mochodu i udał się w niewiadomym kierunku.

Brak dotychczas wszelkich wiadomości.

Głos „N. F. Presse“.

WIEDEN, 20 grudnia (wł.) — „N. F. Presse“ zajmuje się żywo wczorajszym wystąpieniem prezesa ministrów i stwierdza, że w sprawie zakupienia „Codziennego Kurjera Niustrowanego“, zadał on śmiertelny cios Długoszowi. Izba posłów stwierdziła, że jest pierwszy wypadek, aby prezes ministrów wyraził jednemu z członków swego gabinetu ostre napomnienie.

Obraz Kossaka przed sądem.

POZNAN, 20 grudnia (wł.) — Za wystawienie znanego obrazu Kossaka „Bitwa pod Grochowem“ oskarżeni zostali księgarz Franciszek Strzelczyk z Krotoszyna i wydawca Karol Rzepecki z Poznania o podburzanie do gwałtów. Izba karna w Krotoszynie uwolniła obu oskarżonych, ponieważ obraz Kossaka jest wysoce artystycznym dziełem i w pierwszej linii czysto artystyczne sprawia wrażenie. Nie można też było dowieść oskarżonym, że obraz ów wystawili w zamiarze podburzania do gwałtu.

Sąd Rzeszy jednakowoż wyrokiem z dnia wczorajszego zniósł wyrok uwalniający ze względu, iż izba karna nie zbadała dostatecznie kwestji, czy obiektywnie biorąc, wystawienie obrazu nie mogło jednej warstwy ludności podburzyć przeciwko drugiej. Gdyby tak było, to mimo uwolnienia oskarżonych, należałoby wydać wyrok na konfiskatę i zniszczenie obrazu. Sprawę tę przekazano do ponownego zbadania izbie karnej w Ostrowie.

Zakończenie strejku.

LONDYN, 20 grudnia (wł.) — Z Nowej Zelandji donoszą, że po dwumiesięcznym trwaniu zakończył się tam wczoraj strejk marynarzy. Wszyscy marynarze i robotnicy w Vallington powrócili do pracy.

Wybuch wulkanu 500 ofiar.

SYDNEY, 20 grudnia (wł.) — Przybyły tu okręt „Magnifique“ przyniósł wiadomość, że podczas wybuchu wulkanicznego na wyspach Nowej Hebrydy, zginęło 500 tubylców.

Polityka marokańska.

MADRYT, 20 grudnia (wł) — Wielkie wrażenie wywołały tu publikację Fota, byłego ministra, a obecnego członka parlamentu, który oświadcza, że wydatek dzienny na politykę marokańską wynosi 800.000 pezetów, a w roku przyszłym osiągnie 1,000,000.

Drugą niedogodnością tej polityki jest, że Hiszpanja musi trzymać w Maroku 100,000 armję z najwyższą krzywdą dla kraju.

Loterja.

Dziś, w dziesiątym dniu ciągnięcia V klasy, 201-szej loterji klasycznej Królestwa Polskiego, padły główne wygrane na następujące numery:

- Rb. 4,000 na nr. 9981, 22460.
- Rb. 2,000 na nr. 5820, 11453
- 17364, 22972.
- Rb. 1000, na nr. 545, 8911, 15983, 22066.
- Rb. 400 na nr. 1845, 2504, 4853, 7883, 10525, 12998, 13305, 21006, 22188
- Rb. 200 na nr. 1216, 1826, 7134
- 10870, 12491, 14666, 15262, 18643
- 22388.

W tych dniach po odnowieniu otwarty zostanie wspaniale urządzone
BAR „Waldszleschen”
 ul. Dzielna № 1.
 Sala bilardowa, 6 gabinetów, z osobnym wejściem od ul. Dzielnej № 1, i Piotrkowska № 52 pod osobnym kierunkiem
 1923—2 **Józefa PALEJOWSKIEGO.**

Cyrk DEKADANS Targowy Rynek, telefon 21-68.
Ostatnie trzy przedstawienia po cenach
 niższych
 Sobotą 20-go i w Niedzielę 21 grudnia r. b.
 Pierwszy występ kobiety bez nerwów **Mis Florens**. Pierwszy występ p. **Dżardzi**. Ostatnie występy **Wanemana**. Występ pogromcy zwierząt **M-r. Henri** z tresowanymi słoniami i wielbłądami. Występ **Mis Manzielo**. 60 psów wykonują pot-pouri.

Pensjonat „Savoy”
 w Krakowie, ul. Krupnicza 22 I-p
 urządzone z komfortem i oświetl. elektr. Łazienki. Teleron. Kuchnia wyborowa. Ceny przystępne.

„MATERNITÉ”
 Prywatny zakład
 Akuszerjno-Ginekolog. czny
 Doktorów
Z. Endelmana O. Goldberga
J. Ślaskiego S. Janczewskiego
 w Warszawie, ul. Boduena № 5.
 Opłata dzienna od 2 i pół do 8 rub.
 Informacji udziela Zarząd.

Nowootworzona
 lecznica zębów
Piotrkowska 42.
 Leczenie, plombowanie, wymywanie zębów bez bólu; zęby sztuczne korony, mosty, technika-dentysty
G. Perkisa
 po cenach przystępnych przyjmuje od 9 rano do 5-ej wieczorem biednych od 8 i pół do 9 i pół rano gratis. r1777—

Główny
 buchalter-korespondent
 pierwszorzędnej instytucji tutejszej sporządza bilanse, ekspertyzy ksiąg handlowych i t. p. Przyjmuje też na stałe prowadzenie buchalterji i korespondencji w godzinach wieczorowych. Listowne oferty sub. „Bankbuch” w Administracji „Kurjera” Zachodnia № 37. 4469—0—1

„Co ci kupić, żonushu na gwiazdkę?”

Jeżeli chcesz mi zrobić prawdziwą przyjemność, to kup na święta gramofon z płytami kolendowemi, naszemu Jasiowi na gwiazdkę skrzypce, Zosi prawdziwą włoską mandolinę, Anieli gitarę, małemu Stasiowi bębenek, a dla mnie specjalnie samogrającą pozytywkę, ale tylko w magazynie muzycznym
G. Tesznera
 Piotrkowska 30.
 Bo tylko tam jest największy wybór instrumentów muzycznych

J. Kartowski,
 Konstancyńska 5.
 Wejście przez sklep Eugenji, tel. 25-01, specjalista wycinania odleśków i wrosniętych paznokci, powrócił z zagranicy przyrządów do manicure i pedicure.

Dr. Prechner
 wyjechał,
 wraca w połowie stycznia.

Akuszerja i choroby kobiece
Piotrkowska 120 tel. 31-82
Dr. med. S. Aronson
 Przyjmuje: od 9—11 rano i od 4—6 po poł., w niedziele od 11—1

Kabinet dentystyczny
E. Koprowski
 Piotrkowska 35 (w lok. zajm. dawniej przez W. Szynera)
 Leczenie i usuwanie zębów absolutnie bez bólu, elektrycznością. Piombi i sztuczne zęby najnowszymi systemami. Prostowanie krzywych zębów **Masażwibracyjny.** r1553-0

LEKCI GRY
fortepianowej,
 metodą ułatwioną, udziela absolwentka ryskiej wyż. szk. muz. uczennica **MICHAŁOWSKIEGO.**
 Zostać można od 6 do 7 wiecz. SZKOLNA 17, m. 8, front, II piętro

Długoletni nauczyciel muzyki udziela lekcji gry na
fortepianie i mandolinie
 na mandolinie wyuczam w ciągu 2 miesięcy. Pańska Nr. 13 m. II front 2-gie piętro. 4216—1

Piękne
modele paryskie
 sprzedajemy bańecznie tanio likwidując salon. móg. **Piotrkowska Nr. 132, lewa oficyna I wejście II piętro.**

Ogłoszenia zwyczajne.

Ogłoszenia zwyczajne.

Na GWIAZDKĘ!
 Wielki wybór Praktycznych Podarków srebrnych 84% i platerowanych na Białym Metalu
 poleca
MAGAZYN FABRYCZNY
JOZEF FRAGET
 Łódź, ul. Piotrkowska 69. Telef. 24-52

JAK TO SIĘ ROBI
 Proszę przysłać adres z (7 k. m. na odpow.) to przyślemy nasz prospekt, wyjaśniający, jak zarobić
50-100 rs. i więcej miesięcznie
 pracując u siebie w domu. Fachow. wyszk. zbyteczne. Odegi zamieszkan. nie zawadza.
Towarzystwo Whittick-Kunau i S-ka
 St. Petersburg, Newski 43, 42. 319 K.

WYDAWNICTWA GEBETHNERA i WOLFFA.
 Nowości belletystyczne.
Czerwony kogat. Nowe litewskie z przedmowa Józefa Weyssenhofa. W pięknej kolorowej okładce. Cena rb. 1.50
Stefan Barszczewski
Czerwony Messjasz Ze wspomnień włościan. Cena rb. 1.50
Jerzy Gąssowski
Ziarna szaleju Cena rb. 1.60
Emilja Wielowiejska
Ku strznie. Powieść współczesna odznaczona na konkursie „Błyszczu”. Cena rb. 1.60
 Do nabycia we wszystkich księgarniach. 2

Ogłoszenia drobne:

A Buchalter rutynowany b. urzędnik bankowy, wychowaniec wyższej szkoły handlowej, posiadający znajomość języków miejscowych poszukuje posady od 1-go stycznia 1914 r. Łaskawe zgłoszenia uprasza się nadsyłać do Administracji „N. Kurjera Łódzkiego” pod „Buchalter-korespondent”. 4304-0
A 2 urzędzenia sypialne-cytrynowe nowe i cebrowe, bardzo ładne, do sprzedania Pańska 99 m. 2. 4463-4
B **ważności!** Wobec pojawienia się wielu podrabianych bezwartościowych towarów, ostrzegamy wszystkich że prawdziwą „skórę angielską” oraz piękny płasz na męskie i dziecięce ubrania, które można nosić 5 lat, dostaje się tylko. Piotrkowska № 145 mieszcz. 34. Tamże gotowe spodnie. 451-6
C **zech,** grający dobrze na skrzypcach (altowce) pragnie wstąpić do orkiestry. Adres: Konstancyńska № 48 m. 33. 4451-3
C **hojki** różnej wielkości są do nabycia. Ul. Konstancyńska 21, salda węgla Brzozowskiego
D **o** sprzedania dom drewniany przy ul. Włodzimierskiej № 55. Wiadomość na miejscu. 4494-3
K **obieta** inteligentna z kawałką 600 r. otrzyma posadę 35 r. miesięcznie i mieszkanie 2 pokoje przedpokój i kuchnia. Oferty Piotrków Włodzimierska 2 m 2 „Biuro”. 4490-1

D **o** oddania elegancki pokój z balkonem i jednym oknem. Skwero-wa 7 m 8. 4471-3
L **ekarz-dentysta** Fischer Choroszki-wicz Konstancyńska 61. Przyjmuje do 8 wiecz. 4502-4
L **óżka** żelazna, umywalkę, alumini-um, oraz wszelkie naczynia kuchenne. Ceny najniższe na raty. Chodkowski Lenk. Mikołajewska 23. 4465-4
M **ebie,** garderoba, łóżka z materacami, umywalka, kredens, stół, krzesła, otomana, kozetkę, lampy, oboje olejne, lustro, szafy, saonowo-wygarutur, machonowe biurko, bibliotekę sprzedaje za bezcen Skwero-wa 5 m. 9. 4483-7
U **kazyjnie** tanio sklep kolonialno-dysyrybucyjny z ładnym urządzeniem do sprzedania z powodu wyjazdu Szkoła 23. 4467-5
U **kazyjnie** meble do sprzedania. Piotrkowska 1-0 m. 1. 4483-5
P **rosby,** sprawy karne, apelacje, kasacje, kontrakty, korespondencje różnego rodzaju do instytucji rządowych i prywatnych. Dawid Maków Włodzewska 30. 3350-1
P **rzybłąkały** się dwie kozy. Do odebrania Nowo-Aleksandryjska 24. 4499-1
P **racując** w biurze, sprawozdam nowe paszporty. nowożeńcom przesiedlam żony do mężów, piszę wszelkie prośby apelacje; przyjmuję prowadzenie meldunków w kilku domach, jako rzadca, mo. e byc za mieszkanie na dopłacie; wszystko załatwiam szybko, bardzo tanio, w niedzielę każda po południu i codziennie od 5 do 11 wieczorem. Tamże starszy uczeń gimnazjum rządowego tanio udziela lekcji i korepetycji w każdej dziedzinie i codziennie po południu. Łódź, ulica Zakątna № 78, pierwsza prawa jednapiętrowa oficyna; blisko ulicy Anorzelskiej. 4473-3
P **otrzebne** zaraz 20,000 rubli na 1 numer hipoteki po Towarzystwie. Wiadomość: Konstancyńska 58 u właściciela domu do godziny 10 rano i od 4-7 wieczorem. 4450-3
S **klep** z mieszkaniem w dobrym punkcie przy koszarach od 1-go stycznia do wynajęcia. Wiadomość: Pasaż-Szuica № 75 u gospodarza. 4453-3
S **klep** kolonialny do sprzedania byle zaraz, ul. Rybna № 17.
S **przedaje** meble kredens, otomanę, stół, arzysta, łóżka z materacami, szafy, umywalkę, stoliki, lampy. Rozwadowska 6 m. 43. 4294-6
S **klep** z mieszkaniem w dobrym punkcie przy koszarach od 1-go stycznia do wynajęcia. Wiadomość: Pasaż-Szuica № 75 u gospodarza. 4453-3
Z **ęby** sztuczne, złoto, platynę kupię; płacę dobrze w tych dniach Franciszkańska № 40. Furmański.
Z **powodu** nagłej zmiany interesu, sprzedam zaraz, lub od Nowego Roku sklep spożywczo-dysyrybucyjny ze sprzedażą węgla. Wiadomość, Rybna 5 przy Lutomierskiej. 4510-4
Z **agnęta** karta od paszportu, wydana z fabryki Jakóba Kessenberga, na imię Jakóba Ciewlerzko. 4507-1
Z **aginęto** pol. losu № 2057 (loterji) klasycznej ostatniego ciągnięcia. 4498-9
Z **aginął** kwit za № 67116 na prośbę testu na 50 rubl., wydany z Towarzystwa Wzajemnego Kredytu. Piotrkowska 43, na imię Sz. Lipskiego. 4454-3
Z **aginął** paszport, wydany z gminy Białawy, pow. łowickiego, gub. warszawskiej, na imię Stefana Darmachy. 4475-1
Z **aginął** paszport Kazimierza Zukowskiego, wydany z magistratu m. Łódź. 4485-1
Z **agnęta** karta od paszportu, wydana z fabryki Romunda Szware-szuca, na imię Karola Rein. 4485-1

Precz z chlorkiem!
Pożądanie wość
 Fabryka mydła i przetworów chemicznych w Łodzi poleca najnowszy proszek do prania „**PERBOROL**”, nagromadzony ostatnio dla pou nazwa „**erborol**”, meblem srebrnym na Wystawie Kzemleśniczo-Przemysłowej w Łodzi. „**erborol**” zastępuje w zupełności chlorki i sodę w praniu, oszczędza czas, pracę i mydło. „**erborol**” nadaje białą i śnieżną białosć, dezynfekuje ją i oszczędza tkaninę.
 43-100 **L. Schröter Pańska Nr. 54.**
 Żądać we wszystkich mydlarniach i składach aptecznych

ODEON ODEON ODEON

Zaślubiny Amora

Wybitny dramat w wykonaniu słynnej artystki **Napierkowskiej** z udziałem wybitnych artystów **Braci Pathe** w Paryżu.

Nad program: **BRYLANTOWA KORONA**

Sensacyjny dramat detektyw w wykonaniu amerykańskich artystów.

Ceny popularne.

Najlepiej zgrany „Quartet” muzyczny w całym mieście.

Olbrzymi zwierzyńiec
Piotrkowska 117

Otwarty codziennie od godziny 10 rano

Zwierzyńiec składa się z nierzadkich i dlatego też najmniej znanych okazów świata zoologicznego. 1-szy raz w Łodzi! Nigdzie jeszcze nie widziany okaz Światowa sensacja Królestwa zwierzęcego!

Leśny człowiek (Orang-Utang)

Jest to jedyny egzemplarz na korynencie: Lwy, lwyce, tygrysy, leopardy, lew morski, wilki, strusie, niedźwiedzie, latające psy, krokodyły, żmije, małpy i inne.

Karmienie zwierząt o godzinie 8-ej wieczór.

ri225-3

N
A
P
O
L
E
O
N

WSPANIAŁY UPOMINEK

Jesteśmy w posiadaniu kilkudziesięciu egzemplarzy wspaniałego albumu

NAPOLEON

(legjony i Księstwo warszawskie) w opracowaniu Ernesta Łunińskiego

Około 500 ilustracji.

Cena księgarska **rb 11**, prenumeratorzy „Kurjera” nabywać mogą po

rb. 5.50.

Album obejrzeć można w administracji „Kurjera” ul. Zachodnia 37.

N
A
P
O
L
E
O
N

Wydawnictwa Gebethnera i Wolffa.

Nowości gwiazdkowe 1913—1914.

Dla dzieci i młodzieży.

- Conan Doyle. Świat zaginiony.** Powieść fantastyczna. Z 12-u ilustracjami. Karton 1.60, w ozd. oprawie 2.00
- Jadwiga Chrzęszczewska i Jadwiga Warnkówna. Z biegiem Wisty.** Obrazki i opowiadania o kraju. Z 221 rysunkami w 10-ciu i 4 mapami. Wydanie 3-cie. Rb. 1.35, karton 1.50, w ozd. oprawie 2.—
- Wiktor Bonulcki. Wspomnienia niebieskiego murdarza.** Z 6 rysunkami K. Gorskiego. Wydanie 2-je. Karton 1.20, w ozd. oprawie 1.50
- Maria Konopnicka. Na jagody.** Książeczka leśna. Z kolorowymi ilustracjami i w pięknej kolorowej okładce kartonowej 2.—
- KSIAŻKI OBRAZKOWE DLA MAŁYCH DZIECI:** a) **Dzieci i rzeczy** 30 kop.; b) **Nasze kochane zwierzątka** 30 k.
- Przygodzaka.** Z powieści J. I. Kraszewskiego „Zygmuntowskie czasy” przerobił dla młodzieży i wstępny wierszem opatrzył Or-Ot. Z 10-a rysunkami St. Ligonia. Karton rb. 1.50, w ozd. oprawie 1.80
- Władysław Umiński. Krzyż i półksiężyc.** Powieść na tle ostatniej wojny bałkańskiej. Z 12-a rysunkami E. Lindemana. Karton rb. 2.— w ozd. opr. rb. 2.30
- Jadwiga Warnkówna. Pieśń poranna.** Opowiadania na tle przyrodniczym dla dzieci do lat 8-10. Z licznymi ilustracjami w tekście. Wydanie nowe. Karton rb. 1.20, w ozd. opr. rb. 1.60
- Maria Werycho. Co słonko widziało.** 34 powiastki dla małych dzieci z 30 rysunkami K. Gorskiego. Karton rb. 1.—
- Eugenia Żmijewska Skauci.** Powieść współczesna. Z 6 rysunkami St. Ligonia. Karton rb. 1.50 w ozd. opr. 1.80

Dla dorosłych.

- Josiada.** Epos komieczny Kortuma w tłumaczeniu Marji Konopnickiej. Wydanie stylizowane, z licznymi drzeworytami w tekście. Cena 1.— w odpowiedniej oprawie 1.80
- Józef Weysenhoff, Sobol i Panna.** Cykl myśliwski. Wydanie zhytkowne, w 4-ce małej, ozdobione 85 rysunkami **Henryka Wayssenhoffa.** Cena rb. 7.50; w ozd. opr. rb. 10.—
- Ziemia Polska w pieśni.** Antologia z dzieł poetów polskich, ułożona przez Jana Lorentowicza. Z 12-u ilustracjami z dzieł Canaletta, Chełmońskiego, Pałata, Gersona; Kędzierskiego, Kowalewskiego, Rapackiego, Ruszczyca, Weysenhoffa, Witkiewicza, Wywiórkiewicza. Str. 496 w 8-ce. Cena rb. 3.— w ozd. oprawie rb. 6.—

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Zimowy rozkład pociągów

od dnia 1-go maja.

Kolej Fabryczno-Łódzka.

ODCHODZĄ z ŁODZI: a) 12.15, b) 7.20, 8.05; 10.10, d) 12.50, e) 1.50 f) 3.45, 4.50, g) 5.45, h) 6.43, 7.33, 8.45.

Kolej Warszawsko-Kaliska.

ODCHODZĄ do KALISZA: o godz. 7.55, 12.24, 4.39, 6.13, 3.12 DO WARSZAWY o godzinie: 11.01, 12.34, 5.30, 2.31.

PRZYCHODZĄ z KALISZA o godzinie: 1.21, 10.51, 12.22, 5.20 9.50; z WARSZAWY o godz. 12.14, 4.26, 6.03.

Odchodzą do Łowicza 10. Przychodzą z Łowicza 7.45.

Kolej obwodowa.

Odchodzi ze stacji Łódź-Kaliska do Słotwin o godzinie 6.03, ze Słotwin do st. Łódź-Kaliska przychodzi 5.27, Odchodzi ze st. Łódź-Kaliska do Kolušek 1.11, przych. z Kolušek do st. Łódź-Kaliska o g. 7.46.

UWAGI! Godziny wydrukowane tłustym drukiem oznaczają czas od godz. 6 wieczorem do 6 rano. Pociągi oznaczone literą a) zatrzymują się w Andrzejowie, b), d), g), nie zatrzymują się na żadnej stacji, pozostałe pociągi zatrzymują się na wszystkich stacjach, b), d, g), h) są bezpośredniej komunikacji.

Pociągi bez liter nie obowiązują połączenia z pociągami kolei wiedeńskiej i nadwiślańskiej.

Bank Handlowy w Łodzi

wynajmuje w swym ogniotrwałym i zabezpieczonym od włamania skarbcu znajdującym się w nowym gmachu Banku przy ulicy **Spacerowej Nr. 15**

KASZETKI (Safes)

Kaszetki te mają 32, 5 cm. szerokości, 50 cm. długości i kosztują:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie
przy 10 cm. wysokości	R. 12	R. 8	R. 4
15	18	12	6
19	24	16	8

Następujące rozmiary:

- 24 cm. X 29 cm. X 47 cm.
- 30 cm. X 29 cm. X 47 cm.
- 30 cm. X 60 cm. X 47 cm.
- 40 cm. X 60 cm. X 47 cm.

wynajmuje Bank na warunkach specjalnych.

Urządzenie poczekalni w skarbcu zapewni najmującym spokojną i dyskretną pracę.

1070—3

Poszukuję

Buchalterji

podwójnej, korespondencji i prawa handlowego, oraz wszelkiej biurowości, wywoła w krótkim czasie metodą praktyczną i przyspasabia na samodzielniego buchaltera-korespondenta, długoletni szef biura Akc. Tow. Oferty pod „Buchalter-praktyk” w administracji niniejszego pisma.

zarządu domem od Nowego Roku za mieszkanie lub też stosownie do umowy. Łaskawe oferty proszę składać pod lit. T. A. w Administracji niniejszego pisma. 4407—0—1

SZKOŁA-AKUSZERYJNA

D-ra S. Krukowskiego

WARSZAWA, Przejazd 5. Zapisy učenje codziennie. Początek wykładów 1/14 Września. Egzamina dla eksterni we Wrześniu.

Sensacja!

Sensacja!

Sensacja!

Od dziś do **PONIEDZIAŁKU** włącznie tylko **3 dni!***Między innymi:*

„Złota rączka czyli Dramat w powietrzu”

Sensacyjny detektyw dramat w 3-ach wielkich częściach w wykonaniu pierwszorzędných angielskich artystów.

NIEBYWAŁE
EFEKTY

Walka byków w Madrycie

CIEKAWA
TREŚĆ

Nader ciekawe zdjęcie z tegorocznych walk.

Tygodnik ilustrowany

Wypadki ostatniej doby.

„Królewicz BANSZA”

Wspaniała komedia w wykonaniu najlepszych francuskich artystów.

Ceny miejsce zwyczajne!
Najlepsza orkiestra w Łodzi!W pięknej obszernej poczekalni teatru
codziennie **KONCERT** zna ego trio**B-ci SIENKIEWICZOW.**

Teatr: : : : Teatr:

„CASINO”

Dziś do **Poniedziałku** włącznie
między innymi:

Pożyczona Droгоценność!!

Wstrząsający dramat detektyw w wykonaniu artystów amerykańskich.

„ADOLAR - REZERWISTA”

Wspaniała komedia „Gau-
mont” z przygód rekruta.

NAD PROGRAM:

„BOHATERSTWO KOBIETY”

Sensacyjny dramat w 3 wielkich aktach wykon. artystów amerykańskich.

Zarząd Hotelu „SAVOY”

Zawiadamia, iż w dniu **31 b. m.** w odpowiednio udekorowanych salonach Hotelu

odbędzie się

Wielki Wieczór Sylwestrowski

w połączeniu

Z MASKARADĄ,

z udziałem pp. Rogińskiej, St. Claire, Szczawińskiego, Ochrymowicza, Józefa Ursteina, Grod-
nickiego, Piekarskiego, Ciesielskiego, Eichstaedta i innych. Szczegóły będą wkrótce ogłoszone.

Rok założenia 1905.
Zatwierdzone przez Ministerjum Handlu i Przemysłu

Kursy Buchalteryjne

J. Mantinbanda

w ŁODZI, Cegielniana Nr. 47.
Telefon 24-28. Telefon 24-28

Rozpoczął się zapis na następne półrocze. Pierwszy wykład odbędzie się we **Wtorek, 20 Stycznia 1914 roku, o godz. 8 wieczorem.**

Wykładane są następujące przedmioty: buchalterja pojedyncza, podwójna czyli włoska i amerykańska w zastosowaniu do różnych branż kupiectwa, korespondencja rosyjska, polska i niemiecka, prawo handlowe i prawo wekslowe, ekonomja polityczna, stenografja, kaligrafja i pismo na maszynie.

Wznowionym zostaje również na życzenie wykład **język niemieckiego.**

Dla osób nie posiadających kwalifikacji, potrzebnych do wstąpienia na kursy, Rada Pedagogiczna uznala za konieczne urządzenie

kursy przygotowawcze.

Kancelarja otwarta codziennie od 7—9 wiecz.
Dobrze kończących kursy poleca się na posady
Zarządzający kursami **J. Mantinband.**

TEATR TEATR
'SFINKS'
Zielona 2.
TYLKO 4 DNI!!!

Od dziś do wtorku **Niabywały program**
Między innymi: Sensacja!
POD MASKĄ
Dramat z życia w 3-ech wielkich częściach w wyk. najlepszych art., francuskiej firmy „Gaumont”
Część 4.
Na powtórnej służbie... Wspaniała komedja.

na gwiazdkę księgarnia **L. FISZERA**
Piotrkowska Nr. 48
poleca między innymi:

Dziewczę polskie książka zbiorowa dla dorastających panien ułożona pod redakcją Anieli Szycoówny w opr. 3.60
Przygody iotrusia Pana przez J. M. Barrie z il. Raoschama w opr. 4.—
Skaut polski na wojnie powieść dla młodzieży S. Gębarskiego w kart. 1.20
Rycerz bez skazy (Książa Poniatowski) powieść W. Przyborskiego w kart. 1.60
Baśnie Andersena opracował Szczęsny ilustr. E. Dulac w opr. 6.60
Przygody Sindbada żeglarza powieść fantastyczna B. Leśmiana 1.80 i 2.50
Książa wynalazków przygód i podróży Gustawoza i Wyrobka w opr. 5.—
Powstanie listopadowe A. Sliwińskiego w opr. 1.80
W świecie dziewcząt L. T. Meade z ang. przeł. E. Wawrzycka w opr. 2.40
Światło w mroku C. E. Weigal z ang. przeł. M. Kreczowska w opr. 2.40
W sieci syreny F. Roosevelt z ang. przeł. M. Kreczowska w opr. 2.40
Chłopcy z placu broni F. Molnara. powieść z życia uczniów węgierskich w opr. 1.20 i 1.60
Świat czarów zbiór baśni i legend, ułożyły Szymanowska i Bruner w opr. 3.—
Humor w literaturze Europejskiej ułożyła W. Bruner z 6 ilustracjami w pięknej opr. 2.—

W niedzielę d. 21 XII księgarnia otwarta od godz. 1—6 w.

Institut de Beauté de M-lle Milakowska
(Zawadzka № 5)
(uczenica prof. Archangeau w Paryżu)

Specjalne francusko-kosmetyczne masáže za pomocą lekarskich środków Hygieniczne pielęgnowanie i odmładzanie cery

TWARZY

Usunięcie zmarszczek, węgrows, piegów, krostowatej i ospowatej cery i brodawek. Wzmocnienie porostu włosów. Usunięcie na zawsze niepotrzebnych włosów na twarzy. Wyłącznie użycie preparatów elektrycznych podług najnowszych wynalazków Opleka lekarska. Przyjęcia od 11—1 i od 3—7 w.

Dr. med. W. KOTZIN
ul. Piotrkowska № 71.
Choroby serca i płuc
przyjmuje od 10—11 po poł. od 4—6
Telefonu nr. 21-19.

Doktor
Rischarð Jeschke & Co.
Drezno Kötzensbroda.

Specjalny zakład leczenia chorób chronicznych organów oddechowych, astmy, płuc, żołądka i t. p. Interesanci zechcą się zwracać po informację wyłącznie do p. A. Głowińskiego Łódź Konstantynowska № 60. P. S. Prospekty wysyła na żądanie bezpłatnie. 1904—8

Dr. M. Papierny
Akuszer i specjalista chorób kobiecych
b. ordyn. warsz. Uniwers. Kliniki Akuszer.
Przyjmuje od 10—11 i od 4 i pół do 6 i pół po poł.
Ul. Południowa 23, tel. 16-85.

Dr. medycyny
LEYBERG
Krótka 5, tel. 26-50.

Choroby skóry weneryczne i moczopłciowe. 10—1; 6—8. W niedzielę i święta od 8—1. Dla Pań 4—6 oddzielna poczekalnia. r10

Każda gospodyni
skorzysta, gdy będzie używać znany
buljon MAGGI^{ego} w kostkach.

Z jednej kostki, polanej tylko kwaterką wrzącej wody, otrzymuje się tyleż doskonałego rosolu, który można użyć do polepszenia smaku jałowych potraw i przyrządzenia zup mięsnych, sosów, jarzyn i t. p.

Prawdziwy tylko z nazwą MAGGI i marką ochr. „krzyż gwiazda”
Wszędzie do nabycia.

Obwieszczenie

DYREKCJA

Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi

podaje do powszechnej wiadomości, że tabela wylosowanych do umorzenia w dniu 17 Grudnia r. b., listów zastawnych Tow. wszystkich serji, wyszła z druku i takową osoby interesowane mogą otrzymywać bezpłatnie w Biurze Dyrekcji. r1926—1

O ile chcecie być zadowoleni ze swego obuwia.
Żądajcie w sklepach z obuwem lub w składach aptecznych 1 pół butelki oryginalnego „UCIL” za 35 kop posmarujcie tem podszwy, a obuwie przez 6 miesięcy zachowa swą elegancką nową formę, podszwy pozostaną całe i nie przepuszczą wilgoci ani chłodu. 1894—8

Wydawnictwa GEBETHNERA i WOLFFA.
WYDANIE ZUPEŁNE PISM

Elizy ORZESZKOWEJ

Serja I. POWIEŚCI LUDOWE i SZLACHECKIE.

TOM I. Eliza Orzeszkowa przez Aurelego Drogozewskiego. Obrazek z lat głodowych — Za polną róż — Echo — N' ziny — Tadeusz Cień — W zimowy wieczór. TOM II i III. Nad Niemnem. TOM IV. Dziurdziowie. — Cham. TOM V. Anastazja. Bene — natł.

Cena serji I:

W wydaniu wytwornem:
Tom I rb. 1.50, t. II i III rb. 2.50, t. IV rb. 1.50, t. V rb. 1.25
W opr. 2.—, „ 3.50, „ 2.—, „ 1.75

W wydaniu popularnem:
Tom I rb. 1.—, t. II i III rb. 1.50 t. IV rb. 1.—, t. V k. 75
W opr. 2.25, „ 2.—, „ 1.25, „ rb. 1.—

Serja II. Powieści żydowskie.

TOM VI i VII Eli Makower. TOM VIII Meir Ezofowicz. TOM IX O żydach i kwestji żydowskiej. — Silny Samson. — Daj kwiatek — Genall. — Ogniu. — O nacjonalizmie żydowskim.

Cena serji II:

W wydaniu wytwornem:
Tom VI i VII rb. 2.50, tom VIII rb. 1.35, tom IX rb. 1.25
W opr. 3.50, „ 1.85, „ 1.75

W wydaniu popularnem:
Tom VI i VII rb. 1.50, tom VIII kop. 90, tom IX kop. 75
W opr. 2.25, „ 1.15, „ rb. 1.—

Serja III. Powieści kobiece i rodzinne.

TOM X. Początek powieści — Rozstanie drogi — Syn stolarza — Ostatnia miłość. TOM XI. Na prowincji. TOM XII. W klatce. — Życia realisty. Tom XIII i XIV Pan Graba

Cena serji III:

W wydaniu wytwornem:
Tom X, XI i XII po rb. 1.50 — w oprawie po rb. 2.—
Tom XIII i XIV „ 2.40 — „ 3.40

W wydaniu popularnem:
Tom X, XI i XII po rb. 1.— — w oprawie po rb. 1.25
Tom XIII i XIV „ 1.50 — „ 2.30

Dalsze serje w druku.
Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Gwarancja zarobku 50 Rs. miesięcznie.
Osoby zasługujące na zaufanie znajdują na cały rok przez nas zagwarantowany zarobek, pracując u siebie w domu. Fantazje wykreślenie zbędne. Roboty zrobione nabywamy. Prospekt na żądanie, po otrzymaniu 7 kop. mark.

TOWARZY TWOMASZYDO TRYKOTAZI
THOMAS H. WHITTICK — KUNAU i S-ka
Petersburg, New-zi 40/42 — 319.

Zatw. przez Min. Spr. Wewn.

Szkoła Akuszerijna D-ra REISA w Warszawie, Foksal 13, telefon 35—92.

Zapis uczennice codz. Początek wykładów 1 (14) Stycznia 1914r. Patent szkolny daje prawo praktyki w Król. i Ces. Egzamin dla eksternistek odbędzie się w styczniu. Do zakładu położniczego przyjmuje się bezpłatnie osoby spożywające się słabości. r1917—10

ZAWIADOMIENIE

Niniejszym mam zaszczyt podać do wiadomości Sz. Klientów mojej, iż z d. 15 b. m. **salon mój fryzjerski dla pań** został przeniesiony z ul. Piotrkowskiej 89 na **Widzewską Nr. 86** (vis-a-vis parku Mikołajewskiego) w **prywatnym mieszkaniu**, który wzorem lat ubiegłych, była prowadzila nadal z zastosowaniem najnowszych zdobyczy w fachu fryzjerskim.

Zbytecznym chyba dodać, iż Sz. Panie w prywatne m. mieszkaniu znajdują u mnie szereg bezporównania większych udogodnień od tych, z których korzystały w mym dotychczasowym sklepie fryzjerskim.

Żywiąc nadzieję, iż Sz. Panie raczą nadal obdarzać mnie swem zaufaniem, i zączę wyrazić prawdziwego szacunku i poważania

Anna Neumann
Widzewska 86, front parter.
Telefon 16—20.

P. S. Przy salonie Sz. Panie znajdują również wielki wybór przyborów toaletowych. r1923—10

Tylko dla Pań! Gabinet Lecznico-kosmetyczny.
ROZALJI SZERESZEWSKIEJ
(Dyplom Akademii Kosmetycznej w Berlinie).

Konstantynowska 18, m. 7.
Najnowsze sposoby osiągnięcia drogi naturalnej piękności twarzy, szyi, rąk i włosów. **Upiękczenie i odmłodzenie** za pomocą przyrządów przyrodoleczniczych. Aparaty wibracyjne, pneumatyczne i elektryczne **masáže twarzy i biustu.** Parowania twarzy. Zastrzykiwania. Wydelikatnienie cery. Nadawanie skórze twarzy, szyi, ramion i rąk białości, gładkości aksamitnej i elastyczności. **Niezawodne środki** na wszelkie wady urody. Kadybrajne usuwanie przyszczy, węgrows, piegów, żółtych i brunatnych plam, zmarszczek, tąd. **rozszerzenia porów skóry, śladów po ospie, potysku i pocenia się twarzy, czerwoności nosa i rąk, szpeczących włosów** i t. d. Odciążenie podbródka i biustu. Wszelkie zabiegi prowadzone są sumiennie i na zasadach higieniczno-naukowych. **Wyjątkowa zapewniona. Ceny — — — — —**
Przyjęcia: 11—1 i od 14—5

Wielkie zwycięstwo XX wieku!

Na wszystkich wystawach nagrodzone i uznane za najlepsze Gramofony-Dublefony z tubami i bez tub, oraz płyty marki

JANUS-RECORD

już do nabycia w składzie fabrycznym Akc. Tow. Janus-Record.

H. SCHÖNWITZA

ŁÓDŹ, Piotrkowska 128,

oraz we wszystkich lepszych składach muzycznych.

Gramofony-Dublefony od 15 rubli. . . . . Oryginalne „Janus” płyty 75 kop. Ostatnie nowości na „Janus” płytach, już do nabycia. Wyciąg niektórych nowości!!!

- Specjalna Orkiestra Akc. Tow. Janus-Record NA KLARNETACH i TRABACH**
do wykonania wesołych ludowych tańców.
- 10071 (5275 Na zdrowie sąsiadeczko polka (5279 Para zakochanych, walc
  - 10072 (5274 Czary wiosny. polka (5277 Calus, polka
  - 10073 (5255 Strażacka polka, polka (5285 Jak djabeł się śmieje, polka
  - 10074 (5248 Wiosna miłości, walc (5276 Łzy serca, walc

ORKIESTRA LUDOWA

pod dyktando STALINGERA
HARMONJA, KLARNET, SKRZYPCY I KORNET

- 10147 (5777 Oberek z pod Czarnej Strugi (5779 Oberek z Potockiej Kępy
  - 10149 (5780 Walc z op. Gri-Gri (5785 Przyjdź skarbie, przyjdź, (Komm
- Orkiestro z przyspiewkami**
- 5691 Przyjdź skarbie, przyjdź, muz. Darewskiego (Komm Schatz)
  - 10075 (5692 Co dziewczeczki tak bardzo lubią, muz. Gilberta
  - 5693 Kotku, Ach ty amorku nasz, (Puppchen)
  - 10076 (5692 Co dziewczeczki tak bardzo lubią

KWARTET SMYCZKOWY

- 10080 (5653 Kącik. muz. Stejmana (5654 Czajka
- 5655 Przyjdź skarbie, przyjdź (Komm Schatz
- 10081 (5656 Kotku, Ach ty amorku nasz, (Puppchen

W. KLIMOWICZ
Autor Kupletysta

- 10101 (5696 Ballada o złotym pasie (5697 Wróbelki
- 10102 (5698 Różne stany (5699 Nasze momenty

JAN STERN, Artysta Opery Warszawskiej
z akomp. skrzypiec, pianina i klarnetu,

- (5657 Syn robotnika, piosenka ludowa
- 10095 (5661 Nag grobem rodziców
- 10096 (5677 Z tej biednej ziemi (5678 Dobra matka
- 1095 (Burza huczy
- Sopran M. KAMIŃSKA (Latosińska)
Artystka Opery Warszawskiej (5672 Chryzantemy
- 10088 (5681 Na grobie rodziców, muz. Wintera
- 10089 (2680 Walc nocy, muz. Kriera (5674 Krakowiak „ Nie-dzielskiego
- 5684 Tam w Krakowie w pięknym domku, muz. Szopskiego

Chór Opery Warszawskiej
z Akomp. Orkiestry Wojskowej.

- (5689 Chór cyganów, z opery
- 10098 (5690 Miserere

Chór kościelny
z towarzyszeniem organów i dzwonów

- (3941 Anioł Pasterzom mówił, kołęda
- 839 (2438 W żłobie leży, kołęda
- (3948 Lulaj Jezuniu, kołęda
- 840 (3948 Bóg się rodzi, kołęda
- 843 (2535 Bóg zawitał, kołęda
- (3942 W żłobie leży „ ludowa
- (3947 Wśród noncejszy, kołęda
- 841 (3946 Święty Mikołaj, dialog z orkiestrą dzw. i chórem

Chór Kościelny
z Akom. Orgauów i Dzwonów

- 10099 (5706 Przybieżcie do Betlejem kołęda (Wesoła nowina kołęda
- (3944 Spotkanie w dzień Bożego Narodz. dialog z ork. dzw. i chórem
- 842 (3945 Zareczyony w dzień Bożego Narodz. dialog z chórem i orkiestrą

Najnowszy taniec „TANGO” Nr. 1969.
Oraz wiele nowości w śpiewie i muzyce. Płyty tanecznych marek „SIRENA” „Zonofon illo”. Homokork Beck Stela zawsze na składzie. Wielki wybór muzycznych instrumentów po cenach hurtowych.

Żądajcie tylko oryginalne gramofony i płyty „Janus”!
Ostrzegamy przed falsyfikatami.

Fortepiany

najlepsze pod względem społecznej, budowy fortepianów są wykonane przez firmy:

Beckera, Feuricha, Grotriansteinwega, Ibacha, Rittera, i inne.

Nieporównane w tonie, wykończeniu trwałości i miękkości gry przewyższają wszystkie inne instrumenty tego rodzaju pod każdym względem, następnie **pianole, fisharmonje, aparaty samo grające, nuty do tychże, pulpity do fortepianów.**

GWARANCJA
10 LAT.

sprzedaż wyłączna
tylko w składzie
fortepianów

Karola Koischwitza

Łódź, ul. Pasaż-Majera 2 telef. 15-51.

Pierwsza, najstarsza i największa firma tej branży w Łodzi, założona w 1892 roku. Przyjmuje się do naprawy, strojenia, odświeżenia i pakowania. Sprzedaż za gotówkę i na raty. Transakcje kupna i wymiany.

Fortepiany do wynajęcia.

Magazyn mebli

Ekonomja

Firma chrześcijańska.

Łódź, Piotrkowska 173.

Jedynym źródłem najkorzystniejszego nabywania mebli nowych i używanych. Duży wybór kredensów, stołów, krzesel, szaf, biur, bibliotek, otoman, lusterek, bielizny, garniturów salonowych, mebli gładzonych i t. d. kupować najlepiej tylko

w Ekonomji

ul. Piotrkowska № 173
1350-52

T A T O!

co to jest MATADOR?

Idź do S. Tybera, H. L. Braunera, Pawła Wolmana, Alberta Böhme, Rudolfa Nichte, Franciszka Postleba, wszy przy ul. PIOTRKOWSKIEJ, gdzie dostaniesz już za **rb. 1.**

INŻYNIERA KORBULUSA
SKRZYŃKI BUDOWLANE **MATADOR**
wraz z 40-ma wzorami, z których można składać wszystkie znajdujące się tam przedmioty.

Większe wydania, do 10 rb. zawierają odpowiednio więcej wzorów: kole linowa, wóz, karuzela, automobil, młyn, drukarnia prasowa, maszyna parowa, kuźnia fabryczna. 1497-3

Aksuszerka masażystka
z dyplomem Cesarskiej Akademji medycznej w Petersburgu praktykująca 20 lat. przyjmuje: masaż porody w nocy, zamówienia na słabość, podskórne zastrzykiwanie, udziela porad, dyskrecja zapewniona. Andrzejka № 39 m. 13 dol2-5. Odpowiedzi na listy.

Dr. Franciszek Koziokiewicz
(senior)
mieszka obecnie na ul. **Przejazd 8**, front, i piętr. Tel. 17-14
Godziny przyjęć od 9 i pół do 11 rano i od 6-8 wiecz

Dr. Rabinowicz
CHOROBY. GARDŁA, NOSA i USZU
3. Zielona 3.

Doktor
Eugenja KERER-GERSZUNI
POWROCIŁA.
Choroby kobiece

Przyjmuje od 9-11 rano i od 3-6 pp. w Niedziele do 12 ej przed połud.
PIOTRKOWSKA 121; telef. 18-67
151-0

Lecznica
Dr. A. Steinberg
Benedykta № 3 telefon 22-52

Oddziały: Ortopedyczny, Roentgenologiczny, Światło-leczniczy i elektryczny
Skrzywienia kręgosłupa, choroby kości, mięśni, choroby nerwowe etc.
Godziny przyjęć 10-12 i od 4-6

Lekarz-weterynarji
Szymon Wolman
Nawrot 7, tel. 13-31
porady w zakresie lecznictwa wronożące, szczepionki diagnostyczne ekspertyzy.

Dr. Med.
A. Margolis
JUNIOR
Zielona 6. Tel. 6-13.
Choroby żołądka i kiszki.
przyjmuje od 9-11 rano i od 4-5 po poł 11-5305

Lekarz dentysta
A. Cenżar
mieszka obecnie
ul. Piotrkowska 82.
Telef. 27-87. 1522-1

MAGAZYN KAPELUSZY DAMSKICH I GALANTERJI Florentyny CHLEBOWSKIEJ

ulica Zielona Nr. 33 (Zielony Rynek)
ma zaszczyt polecić Ss. swojej Klienteli duży wybór galanterji damskiej i męskiej po cenach bardzo niżonych. Poleca również kapelusze damskie tanie i gustowne, także żalobne kapelusze na składzie r1459-0-1

SPACEROWA № 17 (dom Akevin. Towarzystwa K. Scheiblera):

Przy Szkole Kroju i Szycia Apolonji Kopydłowskiej Łódź, ulica Piotrkowska № 115.

Otwarte zostały kursy wieczorowe kroju i szycia Dla niezamożnych za opłatą tygodniową Zapis uczętnie codziennie z wyjątkiem świąt od godziny 5-ej do 9-ej.

Doktor W. DUTKIEWICZ

Choroby skórne i weneryczne przeprowadził się, mieszka obecnie Nawrot Nr. 1. 9-12 r. i 5-8 pp. Panie od 4-5 pp.

Najpożyteczniejsze
Gwiazdkowe podarunki

Materiały na Ubrania i Paleta

GA. RESTEL i SKA. PIOTRKOWSKA 100

Włóczkowe żakiety i bluzki Po cenach umiarkowanych poleca

GHORYM

Chorych, leczących się Spermia-Poehla, starają się oszukać za pomocą szumnych reklam o płynach z eruciołów nasiennych, przyczem w reklamach tych nie krepują się zupełnie, przekraczając fakty i powołują się na imiona i prace zagranicznych uczonych, którzy nigdy nie widzieli nawet tych preparatów. Poczytajmy sobie za obowiązek ostrzedza chorych przed tymi ekstraktami, gdyż nie mają one żadnego wpływu na Spermia-Poehla, zawierają one częstokroć szkodliwe dla zdrowia składniki. Przy neurastenji, niemocy płciowej, uwiązdzie starczym, hysterji, nerwobólach, małokrwistości, gruźlicy, przymiocie, skutkach leczenia rżenia, chorobach serca, (otuszczeniu, zwądnieniu, bicu serca, arytmji, miocarditjs) zwądnieniu tętnic, alkoholizmie, zaniku mleczu piersiowego, paralizach, osłabieniu wskutek przebiegu tych chorób, przemeczeniu i t. d. zostały jedynie z pomocą Spermia-Poehla osiągnięte te nielawiające wyniki, które stwierdzono zostały za pomocą doświadczonych naukowców i lekarzy światowego. Należy zwracać uwagę na odmiawę i uważać na nazwę **Spermia-Poehla** przyjeżdża wszę kich ekstraktów i płynów o różnych innych nazwach, o niezdatności których wydana została oddzielna broszura, która wysyłam na żądanie gratis i franco wraz z najnowszą literaturą o Spermie. Spermia-Poehla znajduje się w sprzedaży we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

ORGANOTERAPEUTYCZNY INSTYTUT
PROFESSOR D-R POEHLIS WIE
DOSTAWCY DWORU
JEGO CESARSKIEJ MOSCI
PETERSBURG

Dr. Bogusławski

b. ordynator szpitala S-go Duchy w Warszawie przeniósł się z Warszawy do Łodzi choroby kobiece przyjmuje od 4 do 6 po południu Przejazd № 30

Dr. S. Sznitkind

Srednia № 3. Specjalista chorób skórnych, wenerycznych (stos. 608) i kosmetyki lekarskiej (włosy, twara etc.) przyjmuje od 8 i pół do 11 i pół rano 4, do 9 wiecz.

Dr. L. Prybulski

powrócił. POŁUDNIOWA 2. Tel. 18-59 Choroby skórne, włosów, (kosmetyka lekarska) weneryczna, moczopłciowa i niemocy płciowej. Leczenie syphillisu Salvarsanem „Erllich-Hata „506 914“ wórodzynie. Leczenie elektrycznością i masażem wibracyjnym. Przyjmuje: chorych od 8-1 rano i od 4-9 po poł., panie od 6-6 po poł Dla pań osobna poczekalnia

Dr. B. Rejt

SREDNIA № 5. Tel. 33-79. Sp. choroby skórne, włosów, weneryczne, moczopłciowe i kosmetyka lekarska. Leczenie syphillisu Salvarsanem Ehrlich-Hata „606“ i „914“ (wórodzynie). Leczenie elektrycznością (elektroliza) (usuwanie szpecyjących włosów) i oświetlenie kanału (uretroskopia). Godziny przyjęć od 9, do 12, i od 5-ej do 8-ej wiecz w niedziele od 10-ej do 2-ej po po Dla W. Pań: osobna poczekalnia.

Choroby skórne, weneryczne i niemocy płciowej

Dr. Lewkowicz

powrócił Leczenie rzerzączki bez szpary cowań. Przy syphillisu stosowanie prep. „606 i „914“ Leczenie elektrycznością i masażem wibracyjnym. Konstanyńska 12 obok teatru Selina. od 9-1 i od 6-8 dla pań od 5-6 niedziele od 9 do 3. 2701-4 la Pań osobna poczekalnia.

Dr L. Klaczkin

Konstanyńska 11. Syphillis, skórne, weneryczne choroby dróg moczowych. Przyjmuje od 8-1 rano i od 5-8 wiecz. Dla pań od 4-6 po południu

Dentysta S. Rakiszski

mieszka obecnie: ul. Zielona 6 dom W-nego Auerbacha. Telef. 16-85

Doktor med. Bolesław Kon

Choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne ul. Piotrkowska 56. nr. telefonu 32-62. Przyjmuje do 11 rano p i 4-7 pop

THIOTYMINA

APTEKARZA J. HUMBLET
ZATW. PRZEZ URZĄD LEKAR. PETERSB. ZA № 6816.
ZALECANY PRZEZ P.P. LEKARZY Z NIEZAWODNYM SKUTKIEM, JAKO ŚRODEK ZNAKOMITY W PRZYPADKACH CHOROÓB DRÓG ODDECHOWYCH, JAK: KATAR KRTANI, KATAR OSKRZELI, KATARY PŁUC, KASZEL, POSUDZA ŁAKNIENIE, WZMACNIA ORGANY TRAWIENIA, A TEM SAMEM PRZYCZYNIĄ SIĘ DO OGÓLNEGO POLEPSZENIA STANU CHOROEGO.
SPOSÓB UŻYCIA PRZY KAŻDYM FLAKONIE
ŻĄDĄC WE WSZYSTKICH APTEKACH I SKŁADACH APTECZ.

ASTHMA BRONCHITIS, DUSZNOŚCI. ESPIC
Uzlenie i Szybkie wyleczenie za pomocą Cygaretek
2 fr. pudełko. We wszystkich wielkich aptekach, i 20. r. St-Lazare, PARIS
Wymagac podpis „J. ESPIC“ na każdej cygaretce.

Lekarz Dntysta **D. Sperling**

Ul. Zawadzka № 23.
b. Asystent Instytutu Lekarsko-dent. Moellera w Berlinie
Spec. Chirurgja jamy ustnej Orthodontja — Protetyka. Leczenie elektrycznością i masażem wibracyjnym. Przyjmuje od 10-2 rano i od 4-8 wiecz, w Niedziele od 10-12. 1263-0

NA GWIAZDKĘ!!!

w Lombardzie Akcyjnym Zachodnia 31.

Najkorzystniej można kupić różną biżuterję złotą, z brylantami, perłami i kolorowymi kamieniami, oraz wyroby srebrne, pozostałe z licytacji. 4407-3-1

Tanio do nabycia w bazarze „WIEDZY“

Mikołajewska 34. Mikołajewska 34. ozdoby choinkowe od 2 kop., gry i zabawki, wyroby ludowe, resztki towarów, kalendarze ścienne i t. p. r1877-3

Wyszedł z druku

Podręcznik do obliczania

zarobków; zawiera obliczania zarobków za godziny onie tygodni o i pracę nadetatową, Obliczania zapomóg w nowo-otworzonych kasach chorych oraz szczegółowe formularze z dokładnym objaśnieniem prowadzenia ksiąg kasy chorych. Cena 90 kop. Do nabycia u A. Rundsztaina, Dzielna 28 Telefon 12-69. Właściciele składów materiałów piśmiennych i księgarń otrzymują stosowny rabat. 1986-3

E. FUKS Gabinet Dentystyczny

Łódź, Benedykta 2 (d.p. Rozenblatta)
Były główny asystent nadzwornego lekarza dntysty Engla w Berlinie
Po dziesięcioletniej praktyce zagranicą (Berlin, Londyn, N-Jork, Filadelfia) osiedlił się w naszym mieście. Bezbolesne traktowanie zębów, podług specjalnych metod i przy zastosowaniu specjalnych aparatów. Wyjęcie zębów za pomocą aparatu gazowego bez najmniejszego bólu. Złote porcelanowe plomby. Sztuczne zęby z podniebieniem i bez (ze złota i porcelany.) Porcelanowe korony i mosty. Postawienie krzywonych zębów i wysunięcie szereg przy pomocy specjalnych regulatorów. Umacnianie luźnych zębów promieniami Rozengea. Leczenie zapuszczonych chorób zębów i jamy ustnej specjalnymi promieniami elektrycznymi (ultra fioletowe i inne). Leczenie złaanych szereg; i dorabianie brakujących części twarzy (sztuczne nosy, uszy, wargi, miękkie podniebienie i t. p.)

11-gie Łódzkie Rzemieślnicze Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe, Główna 9,

przyjmuje członków i wydaje pożyczki od których pobiera 6%
Przyjmuje wkłady oszczędnościowe, od których płaci od 4 do 6 procent i wkłady warunkowe; ktoś wpłaca po 7 rb. 53 kop. miesięcznie, otrzymuje po 3-eh latach 300 rb.
Dla usogódnienia składania oszczędności Towarzystwo daje do domów karbonki niklowo-pancerne. Kasa czynna codziennie od 10-ej do 1-ej i od 8-ej do 8-ej wieczorem. r1738-3

Pańska Willa

W najlepszej i najspokojniejszej części miasta ZITTA położona z pięknie urządzonej ogrodem i rawajecza, 14 pokoiów, kuchnię, ze wszystkimi wygodami, kąpielą, dużymi stryehowami piwnicznymi pomieszczeniami i t. p. jest natychmiast do sprzedania w cenie wartości. Blizsze wiadomości udziela ARCHITEKT HEINR. ZIEGER, ZITTAU (Sia Niemcy.)

SKŁAD
towarów jedwabnych
Bernarda
Dobrzyńskiego
10 Piotrkowska 10.

POLECA
ostatnie nowości:
jedwabie, aksamity, kotik
i plusz.

1869—3

Uwaga! 15% Rabatu!
Wielka świąteczna
WYPRZEDAŻ

z 15% rabatu z wszelkich towarów
w Jarosławskim Magazynie
19 Piotrkowska 19.

Na gwiazdkę!
najlepszy podarek
PATHEFON

który gra bez igieł, głośno i nadzwyczaj
wyraźnie, dostać można na dobrych wa-
runkach na raty

w Specjalnym Składzie Pathefonów

Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 118. Tel. 19-09.

Wielki wybór płyt świątecznych (kalend)

jako też

aparatów z tubami i bez tub

Każdy oryginalny PATHEFON opatrzony marką fabryczną. Tamże do nabycia są
najtańsze i najlepsze maszyny do pisania „Ideal”.

Reparacje wszelkie najtaniej i najakuratniej. Cenniki i repertuary bezpłatnie.

Zgierski
Skład sukna
i kortów.

Najnowsze i najmodniejsze
modele sezonowe
w materiałach
jesiennych i zimowych
na eleganckie
garnitury męskie, palta i ko-
siumy damskie, nadeszły i są do
nabycia po umiarkowanych
lecz stałych cenach.
Specjalna sprzedaż de-
taliczna po cenach fa-
brycznych.

Karpowski
i Kaptun,

Piotrkowska 37
w podwórzu na
prawo.

Wowszechnie znana
firma
L. Klejnot
PIOTRKOWSKA 99.
ul. G. era Rynek 2.

Przygotowała
na sezon zimowy
wielki wybór

Garderoby

męskiej, damskiej
i dziecinnej
WEDŁUG OSTATNIEJ
MODY.

Ceny bardzo przystępne.

415—0

SKŁAD TOWARÓW KOLONIALNYCH
M. S. GAGANASZWILI

ul. Konstanyńska 13.

WINA: Węgierskie, Francuskie, Reńskie,
Kahetyńskie, Krymskie. **KONIAKI I LIKIERY**
ruskich i zagranicznych firm. Świeży **Kawior** astrachań-
ski i amurski. **Ryby wędzone** Węgorze, Łososie, Sigi,
wędzone makrele. **Delikatesy** firm różnych po cenach
niskich. **Pierniki** z rabatem, słodycze, wyborowe bakalie
najtaniej dostać można w składzie win koniaków i likierów

M. S. GAGANASZWILI Konstanyńska 13.

OFIARY PRZEZNACZENIA! i wszyscy ci, którzy
pragną doznać szczęścia, uniknąć swego przema-
czenia, zdobyć sobie miłość ukochanej kobiety,
wogóle uzyskać wszystko, czego człowiek pragnie;
odkryć najgłębsze tajemnice, dowiedzieć się, co się
w sąsiednim domu dzieje, wykorzystać pijaństwo,
samogwałt (onanizm) i inne rozmaite zbrocenia;
mieć stałe szczęście w grach i loteryi, pozyskać
władzę nad innymi ludźmi, we wszelkich han-
dlowych przedsięwzięciach mieć stałe powodze-
nie i t. d. i t. d. niech zażądają wysłania im dzieła
w języku polskim, które ich o tem pouczy. Dzieło
to wysyłam darmo, jedynie za zwrotem wydat-
ków w kwocie rb. 0.75, które nadsyłać należy
w liście w markach pocztowych pod adresem: L.
TOURJAEN psycholog, Bruksella—Centre, Boite
postale 125, Belgia.

**Czy
doprawdy?**

Pani teszcze nieużywała kremu
tak bardzo rozpowszechnionego
na całej kuli ziemskiej z niezawo-
dnym rezultatem. Wydatek nie-
znaczny, a korzyść wielka. Wszel-
kie plagi opalenizna, plamy, pry-
szoze, węgry i liszaje natychmiast
bezpownotnie znikają. Dla unik-
nięcia naśladownictwa sprzedaż
tylko w składach aptecznych na:
**Nawioł № 54, i Konstany-
nowska № 75.**

Cena za słoik 50 kop., mocniejszy
75 kop.

Znany z elegancji swego obuwia
MAGAZYN

M. Feiertaga

Zawadzka 1.

Poleca swój bogaty wybór z po-
wodu świąt po cenach niższych
o 15%.

55 lat istnienia
„Tygodnik Ilustrowany”

W roku 1914 „Tygodnik Ilustrowany” drukuje najwię-
ższe powieści

Henryka Sienkiewicza

Powieść historyczna
p. t. **„LEGIONY”**

Część I-sza „W kraju” cz. II. „Pod Dąbrowskim”
z ilustracjami kolorowymi W. KOSSAKA, oraz Włodzi-
mierza PERZYŃSKIEGO.

„ZŁOTY INTERES”

nadto powieść, Wł. St. Reymonta „W Warszawie”, stano-
wiająca trzecią część z cyklu „Rok 1794”, oraz W. Sieroszew-
skiego, „Ocean” d. c. powieści „Beniowski”.

Dopłata dla nowych prenumeratorów za początek
powieści „Legiony” wynosi kop. 10, z przesyłką pocztową
kop. 15.

W roku 1914 wszyscy prenumerownicy roczni „Ty-
godnika Ilustrowanego” otrzymują bez żadnej dopłaty, prócz
52 numerów pisma.

- 1) 12 tomów, „Ciekawych Powieści”.
- 2) Zeszyt albumowy, „Świat dziecięcy”
z wycinkami kolorowymi jako **premjum nadzw-
yczajna.**

3) Znacznie rozszerzony i ilustrowany „Przegląd Bibliogra-
ficzny” miesięcznik nieodzowny dla wszystkich czytają-
cych książki.

Prenumerata „Tygodnika Ilustrowanego”,
wraz z wszystkimi dodatkami i premjami w Warszawie
rocznie rub. 8 półrocznie rb. 4 kwart. rb. 2 z przesyłką
pocztową: rocznie rub. 12, półrocz rb. 6, kwart. rb. 3.

Administracja,
WARSZAWA, ul. Zgoda 12, telef. 4-14.

Wyszły z druku
wycawnictwa księgarń W. Ma-
kowskiego w Wilnie,
Domańska M.
Jedna Czternasta
powieść—nowela
premijowana na Konkursie Kurlera
Litewskiego. Cena Rb. 1.
Bajarz Polski, 2 tomy Rb. 1.
kart 120,
opraw. 1.50. Do nabycia we wszyst-
kich księgarniach. r1814—3—1

Ważne dla pań!
sprzedaje mało używane kostiumy
damskie, suknie balowe, bluzki i ha-
ki oraz okrycia damske. Konstan-
tynowska 6 drugie podwórze m. 10.
Wejście także z ul. Zachodniej 32.

Bankowiec
z 10-letnią praktyką bankową, obez-
nany z wszelkimi czynnościami ban-
kowymi, jak również korespondencją
w językach rosyjskim, polskim i nie-
mieckim, oraz buchalterją podwójną
poszukuje posady. Zgłoszenia sub-
"Cambio" przyjmie exped. gazety.

GABINET
Lecznico-kosmetyczny
Usunięcie brodawek, węgłów, pieg-
ów etc. Wszelkie zabiegi upięk-
szenia cęce aparatami elektrycznymi
najnowszego systemu. Specjal-
ność regeneracja i trwałe rekoio-
ryzacja siwych włosów bez uży-
cia farby
(Dyplom Akademji nauko-
wo kosmetycznej w Paryżu)
CEGIELNIANA № 4 telef. 8-42
Przyjmuje 11—2 od 4 do 7. wiecz.
Tylko dla Pań! 1602-0
Doktorowa Frydowa.

PATENTY
NA WYKŁADKI, MODELE I MARKI FABRYCZ.
GOLDMAN i ELLENBAND
Warszawa, Leszno № 15 Telefon № 228

Nowo utworzony
MAGAZYN KRAWIECKI
przyjmuje wszelkie obstalunki tak
z własnych, jak i powierzonych
materiałów.
W. Krzyżanowski
ul. Przejazd 34, (dom ludowy)

WYSTRAŻAĆ SIĘ NAŚLADOWNICTW!
PROWIZORA
H.F. JURGENSA
BORO-TYMOLOWE-MYDŁO
PRZECIWKO POCENIU SIĘ,
OPALENIENIU, PIEGOM, WĘGROM,
PRYSZCZOM I ŻÓŁTYM PŁAMOM.
PACHNĄCE MYDŁO TOALETOWE
NAJWYŻSZEGO GATUNKU
Wszędzie do nabycia
Każde 50 k. 1/2 k. 30 k.

D-ra Schindler—Banaj
„Marjenbadzkie pigułki”
przeciw
OTŁUSZCZENIU
znakomity środek przeczysz-
czający, oryginalne opakowa-
nie w pudełkach czerwone-
go koloru z opisem sposobu
użycia. Sprzedaw. we wszystkich
aptekach i składach aptecz-
nych. r453—20

Kandydat nauk ekonomicznych,
rutynowany nauczyciel przy-
spasabia we wszystkich przed-
miotów kursu gimnazjalnego
oraz wszystkich średnich za-
kładów naukowych, a także
na patent dojrzałości. Specjal-
ność: łacina, rosyjski (wypra-
cowania) i matematyka. Za-
stać można od 10—12 i od
8—10 wieczorem. Adres, Po-
łudniowa 18, m. 23.

Hurtowa i detaliczna sprzedaż
masła śmietankowego, solonego, sy-
beryjskiego, sera, miodu, przybów i
w wyborowych gatunkach. Mieczar-
nia „Janków” Spacerowa 41 w pod-
wórze drugie wejście od Wólczań-
skiej 55. JEDYNE ŹRÓDŁO

taniego kupna

Henryk Schwalbe
Piotrkowska 55. Właściciele: **Piotrkowska 55.**
R. LUNIAK i M. GUNTZEL.
Na Gwiazdkę! Na Gwiazdkę!

Tel. 34-85 **Artykuły Damskie** Tel. 34-85

Wachlarze — Perfumy — Mydła Krajowe
Nowości paryskiej fabryki Koubigant.

Manicures Damskie

Matinki
Włóczkowe:
Figara
Żakiety
Bluzy
Ochroniacze
Chusteczki:
Jedwabne
i Płócienne

Halki:
Jedwabne,
Alpagowe,
Trykotowe,
Reformy,
Welniane
Staniczki
Dra Jaegera.

Szale Teatralne

Nowości Paryskie Ozdobne Torby
Nowości Paryskie

Artykuły Męskie

**Krawaty: Nowości paryskie, — Londyńskie — Wie-
deńskie Klaki — Cylindry — Kapelusze: Pary-
skie, — Angielskie — Włoskie i Wiedeńskie.**

Bielizna Męska

Koszule
Frakowe
Kołnierze
Mankiety
w najnow-
szych
fasonach
Chusteczki
Rękawiczki
Spinki
Skarpetki
Pantofle

Sweat'y
Czapki
Sportowe
Szale
welniane
Szlafroki
Walizy
podróżne
Teczki
Skórzane
Portfele
Pomponetki
w wielkim
wyborze.

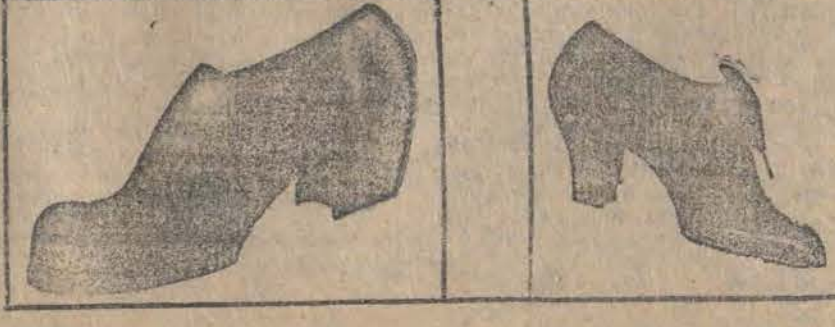
Bielizna D-ra Jaegera

Aparaty do golenia
Kostjomy Sportowe — Piłki Nożne — Rakiety.

Artykuły Dziecinne
Kostjomy do saneczek — Sweat'y włó-
czkowe — pończoszki i spodenki — cza-
peczki i t. d.

OBUWIE
Szwajcarskie Damskie i Męskie
C. F. Bally A. G.

Skład APTECZNY
i Perfumerja
prowizora farmacji
Bernarda HEIMANA
ul. BENEDYKTA 21 (róg Długiej)
został odnowiony i zaopatrzony w
materiały wyborowe.
Ceny najniższe. Tel. 28-07

Zamówienia
przyjmule się
telefonicznie
Telef. 28-67

Zamówienia
przyjmule się
telefonicznie
Telef. 28-67

1902—5

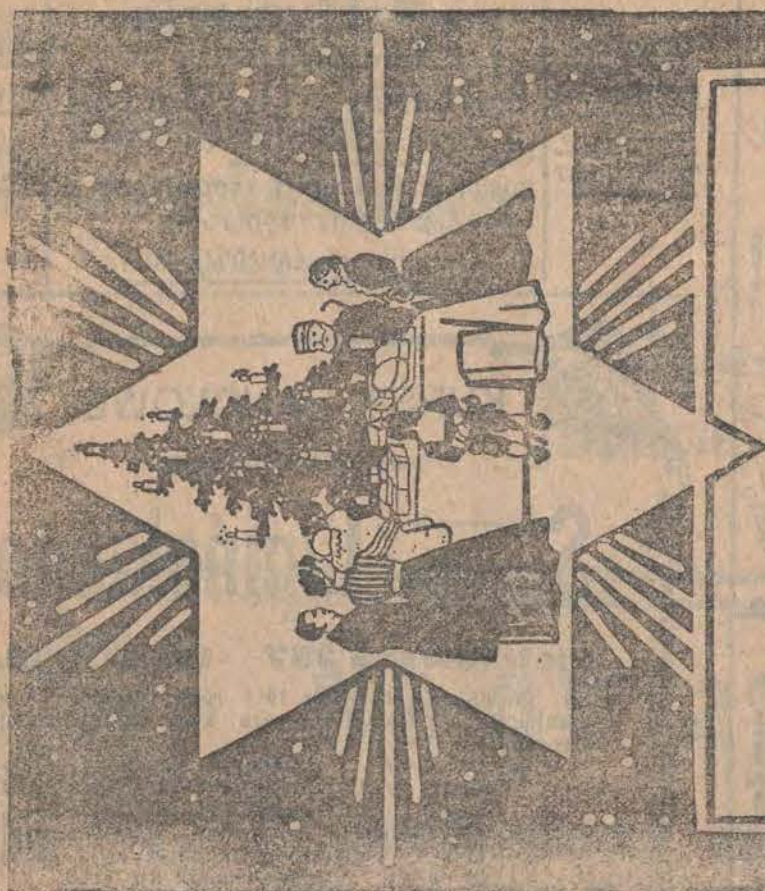
KURSY HANDLOWE
pod kierunkiem
Stanisława Lipińskiego
Piotrkowska 157 telef. 8-58.
W dniu 16 Stycznia 1914 roku, rozpoczyna się
trwający do 15 Maja 1914 roku kurs następujących
przedmiotów:
1) buchalterja i arytmetyka handlowa (ponie-
działki, środy i piątki od 8 m. 30 do 10 m. 20
wiecz.) opłata za cały kurs Rb. 40.
2) korespondencja w językach polskim, rosyj-
skim i niemieckim (wtorki i czwartki od m.
30 do 9 m. 20 wiecz.) opłata Rb. 12.50.
3) Język niemiecki (pośledziarki, środy i piątki
od 7 m. 30 do 8 m. 20 wiecz.) opłata Rb. 20.
4) Kalkulacja (wtorki i czwartki od 6 m. 30 do
7 m. 20 wiecz.) opłata Rb. 6 za kurs dwu-
miesięczny
5) Pisanie na maszynie, opłata Rb. 6 75, oraz
1 rb. miesięcznie za korzystanie z maszyny.
Zapisy przyjmuje kancelarja kursów codziennie
prócz sobót i niedziel od 7-ej do 9-ej wieczorem.

Wielka
Wyprzedaż
GWIAZDKOWA!
15% RABATU 15%
J. WINDMAN,
Łódź ul. Piotrkowska № 35.
— Filja: ul. Piotrkowska № 165. —
Wielki wybór eleganckiego obuwia
najnowszych fasonów, oraz różne obuwia balowe.
r1852—8

Nowości Nowości Nowości
Wiedeńska Zanagra
Sensacja wystawy w Wrocławiu w 1913 r. wystawiona
będzie w Łodzi w sali KONCERTOWEJ
przy ul. Dzielnej nr. 18
w sobotę dnia 20-go Grudnia r. b. o godz. 5-ej po poł.
Początek przedstawień o godz. 5-ej do godz. 12 bez
przerwy. W Niedzielę i Święta od godz. 3-ej po poł.

Uczcie się wszyscy
„TANGO” oryginalnego tańca
argentyńskiego tylko
w Szkole Tańców Sz. Zalcmana
ul. Zachodnia № 26.
Nowy Kurs Tańców
rozpoczyna się. Zapisy codziennie od godz. 7 wiecz.

Od Najskromniejszej
do Najwytworniejszej

Zastawy Stołu

zadocć czyni

Handel Win

A. TRAUTWEINA

Piotrkowska Nr. 73

Telefon 880.

MASŁO, SERY

w znanych ze swej dobroci gatunkach

POLECA

Hurtowy Skład Masła i Serów

„Bracia Kieszkowscy”

ul. Piotrkowska 215. Telefon 23-20.

Ceny umiarkowane!

Towar wyborowy!

R1865-3-1

Jedynę źródło dobrego kupna!

Filja znanego Warszawskiego Magazynu
Ubiorów uczniowskich
i dzieciennych,
Ch. Kotowicz,

ŁÓDŹ, Piotrkowska 81, 1-sze piętro w bramie,
poleca swój bogaty wybór gotowych uczniowskich i dzie-
ciennych ubiorów, z najlepszych towarów pierwszorząd-
nych fabryk. Zamówienia wykonywa się bez zarzutu, wy-
syła się na prowincję. Skład główny: WARSZAWA,
St. Jęrska № 84.

6. Nowomiejska 6.

**Konkurencja
Skład obuwia
A. I. Rzeszkowskiego.**

Największy wybór męskiego, damskiego i dziecin-
nego obuwia, a także obuwia filcowego damskiego i
męskiego, oraz butów długich skórzanych z najlepszej
skóry i filcowych, kaloszy petersburskich płytkich
głębokich po cenach fabrycznych. r1757-50

6 Nowomiejska 6.

KAPIELE KURACYJNE

a mianowicie; Elektryczne, kwaso-węglowe, siarczane, cie-
chocińskie skrzynka parowa oraz wszelkie kąpiele trawowe
zostały w nowo odświeżonym zakładzie kąpielowym **Piotr-
kowska 17 i Zachodnia 52** otworzone. Wyżej wymienio-
ne kąpiele zostają wykonane pod ścisłą opieką dobrze in-
formowanego majstra kąpielowego który równocześnie jest
wysmienitym massażystą. 4462-5

Skład futer

L. Żarnowski

Piotrkowska 81, I piętro

Poleca Sz. P. wszelkie nowości tegoroczne, w go-
towych rzeczach, jakoteż w błonach i skórkach.

Ceny hurtowe.

UWAGA!!! Własny warsztat. Wszelkie obstalunki
i reparacje, wykonywam sumiennie i starannie pod
własną obserwacją. 1480-15

W tych dniach rozpoczyna się w mo-
jej szkole tańców, przy ul. POŁUD-
NIOWEJ № 15,

Nowy kurs tańców

Udzielam lekcji osobom pojedynczym
i kółkom zamkniętym wieczorowym
a także kółkom zamkniętym popo-
łudniowym, według umowy

Wykładam również w zakładach
naukowych i domach prywatnych,
z szacunkiem

I. ZALCMAH,

dypłowany nauczyciel tańców.

UWAGA: W niedziele i dni świąteczne
odbywają się lekcje zbiorowe po-
południowe od godz. 2-6 i wieczoro-
we od godz. 7 do 11-ej. 4397-6

NA GWIAZDKĘ

wyjątkowo tanio! polecam

resztki wełniane na bluzki, suknie i
kostiumy, tkaniny modne na suknie
balowa, także bieliznę gotową, woal-
ki, pończochy, rękawiczki, chustki
ciepłe, oraz hafty kaliskie i szwalcar-
skie, również firanki sztory i portjery.
Andrzeja 44, parter front.

**Kaucjonowane Biuro
Pedagogiczne i Pośred-
nictwa Pracy.**

W. Rościszewskiej.

Warszawa Jerozolimska 68 tel. 107-02
Bez kosztów pracodawcom rekomenu-
duje: administratorów, rządców, ekono-
mów, buchalterów rolnych, kasjer-
ów, leśniczych, gorzelanych, mle-
czarzy, łowczych, pisarzy praktykan-
tów, ogrodników, torfiarzy, szoferów-
mechaników, stelmachów, kowali stan-
gretów, kamerdynerów, lokajów, go-
spodynie wiejskie, panny służące ze
sprawdzonymi świadectwami i refe-
rencjami prywatnymi. Poleca: Nau-
czycieli, nauczycielki, wychowawczy-
nie bony, polki, francuski, angielski,
niemiecki, sprządza wprost z zagranicy.

W sklepach detalicznej sprzedaży

Karola Göppert

Łódź, Piotrkowska № № 11, 71, i 145

znajdą W. W. P.

bogato zaopatrzone sklady w

Czapki karakulowe również imitacje.

Kapelusze z weluru czarne i kolorowe,

Włochate kapelusze z najładniejszych me-
lanży,

Twarde i miękkie kapelusze

najmodniejszych fasonów

Czapki sportowe na jesień i zimę,

Szaplaki i Cylindry.

Každy musi o tem
wiedzieć, że
najsolidniej-
szy i najtańszy magazyn obu-
wia jest u

J. Gotlieba Łódź, Zielona 5.

Tysiące klientów zyskałem w tak
krótkim czasie za solidne prowadze-
nie interesu i dobry towar.
Zawieszam się Państwu, że na
przybliżające się święta przysto-
wałem wleki wybór po następujących cenach:

Fileowe ci. de buty 8 rb. 50 k.	Damsk. lak. kamasz 5 rb.
Lakierowane buty 8 rb.	„ gietmowe „ 4 rb. 50 k.
Szaronowe buty 7 rb.	„ chromowe „ 4 rb.
Męsk. lakier. kamasz 5 rb. 25 k.	„ chambersk. „ 5 rb. 50 k.
„ gietmowe „ 5 rb.	Pantofle lakier. „ 3 rb. 50 k.
„ chromowe „ 4 rb. 75 k.	Kaloszówki „ 3 rb.
„ hambursk. „ 4 rb. 25 k.	

a także różne dziecinne buciki, ranne pantofle po takich cenach.
Ze wdzięcznością daje publicz. śliczny gwiazdkowy podarunek.
Každy klient zostaje fotografow. i otrzymuje ślicznie wykonan-
2 fotografie bezpłatnie.